De feesten van Josien

Jeanne Schaik-Willing

bron
Jeanne Schaik-Willing, *De feesten van Josien*. De Arbeiderspers, Amterdam 1953

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/scha033fees01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

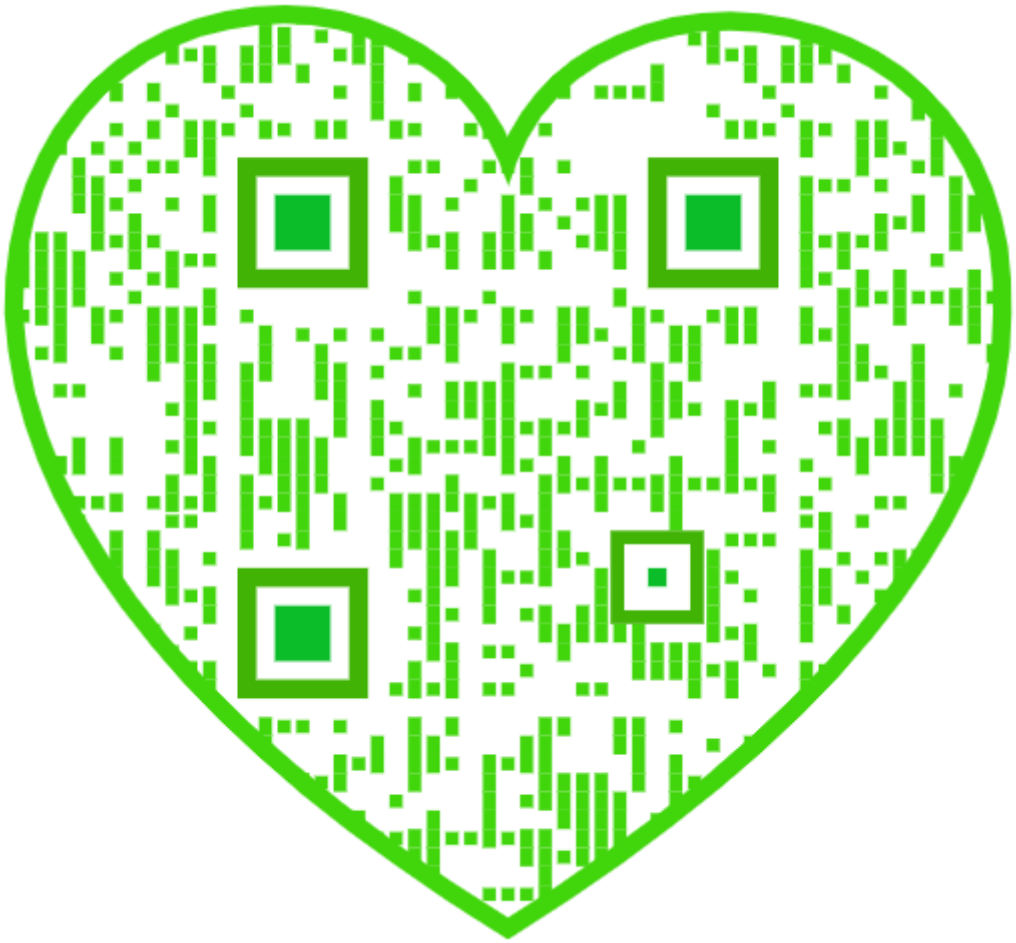

Deel een
Het aapje op de hoge zolder

Het Sinterklaasfeest

Het kleine vijfjarige meisje Josientje woonde met haar vader en moeder in een heel hoog huis, het leek wel een toren. Het lag aan een gracht. Als je bij Josientje zelf op visite kwam moest je eerst vier blauw-grijze treden af naar een groene voordeur. Dan kwam je in een gang, waar het klonk als onder een brug en dan in de huiskamer met de piano, de divan en de schemerlamp. Op die divan zat die vijfde December Josientje dicht tegen haar vader aan, terwijl haar moeder Sinterklaasliedjes speelde op de piano. Haar vader en zij hadden intussen een zacht gesprek samen.

‘Ben ik zoet geweest?’ vroeg Josientje. Haar vader zei: ‘Erg zoet, hoor, wees maar niet bang, Sinterklaas is voor zoete kinderen net zo iets als een erg lieve oom.’

Toen werd er hard gebeld en moeder hield op met

spelen en vader ging open doen. Daar stond Sinterklaas met achter zich Pieterman-knecht. Vader had gelijk gehad, hij leek werkelijk op een heel erg lieve oom, maar indrukwekkend mooi gekleed was hij met een roodfluwelen mantel en met handschoenen, waarop een kruis van goud was geborduurd. Pieterman-knecht had iets van een leuke grappenmaker. Al had hij een zwart gezicht, je zag best, dat je goed met hem lachen kon.

Sinterklaas keek ernstig, opende zijn boek en zocht met zijn gehandschoende vinger langs de bladzijden. Daar stond het: JOSIEN IS EEN ZOET MEISJE GEWEEST.

'Je moet goed luisteren,' zei Sinterklaas, 'Josientje, je bent lief geweest, ik ben tevreden over je en daarom krijg je uit de zak van Piet een chocoladeletter met witte muisjes erop, een hart van suikergoed en een doosje borstplaatjes; maar het huis is hoog en daarom heb ik niet alles van het dak mee naar beneden genomen, maar op elke verdieping zul je iets vinden en vergeet vooral ook niet op de zolder te kijken bij de erker. Zo, zing nu maar mooi je liedjes, dan gaat Sint weer opstappen, want ik moet vanavond nog naar duizend drie en dertig kinderen.

Josientje zong dus: 'Zie de maan schijnt door de bomen' en 'Daar ginds komt de stoomboot' en toen

verdween de goede man door de galmende gang, door de voordeur naar buiten, maar zwarte Piet trok nog gauw eventjes aan Josientje's mouw, legde zijn vinger op zijn lippen en fluisterde, terwijl Sinterklaas zijn tabberd al een beetje opgesjord hield om de blauwstenen trapjes op te klimmen: ‘Josientje, vergeet ook niet in de donkere hoek te kijken van de zolder, achter de matrassen en het speelgoedpakhuis. Daar is iets, wat ík voor je heb meegebracht van de rots van Gibraltar.’ Weg was hij, achter Sinterklaas aan.

‘Wat zeg je ervan, was het niet een echt lieve man, die Sinterklaas?’ vroeg Josien's moeder. Josientje knikte, maar het was net alsof alles niet echt was, zo anders was alles, deze vreemde avond, met zijn vriendelijke maar toch heel ongewone bezoekers. Die prachtige kleren en de gouden staf en nu op het laatst dat gezegde over de rots van Gibraltar.

‘Wat is dat, Gibraltar?’ vroeg ze.

Haar moeder, die niet verstaan had, wat Pieterman-knecht had gezegd, keek achter haar dochtertje's rug Josien's vader aan. Zou het kind zo moe zijn? Was ze eigenlijk al een beetje aan het dromen? Haar vader zei: ‘Gibraltar, laat es zien, dat is een heel hoge rotskust bij Spanje. Daar heb je geen duinen, daar zijn verschrikkelijk hoge steenmuren,

waartegen de golven aanbeuken. Ze zijn zo hoog en steil, dat een mens er niet tegenop kan klimmen en ze zeggen, dat in de spleten en holen enkel apen wonen. Maar, mijn lieve kleine meisje, nu is het toch geen tijd om aan de apenrotsen van Gibraltar te denken. Als moeder een kop thee heeft ingeschonken en als we een stuk banketletter op hebben, dan zou ik maar eens op de andere verdiepingen gaan kijken naar de verrassingen, die Sinterklaas daar voor je heeft afgegeven.'

'Dat ik dat toch heb kunnen vergeten,' dacht Josientje, 'domoor, dat ik ben,' en ze propte, eerlijk gezegd een beetje ongemanierd - maar het was teveel feest voor standjes - haar banketletter naar binnen, verslikte zich bijna, dronk gauw haar kopje leeg en holde de deur uit.

Het feestmaal der prinsessen

De eerste trap, die ze op moest, was van grijze steen, maar hij kwam uit op een gang van tegels in kleurige patronen, rode en gele sterren en zonnen, de mooiste figuren, die je met een mozaiekspel leggen kunt, maar in steen en eroverheen lagen heel zware Perzische tapijten. Ze klopte aan een deur en een dame deed open, die een gezicht had om Mirabella te heten. Maar wat prachtig zag die eruit! Ze droeg een japon van witte tule met zilveren lovers, haar hals en schouders waren bloot, op haar borst hing een ketting van grote diamanten en toen Josientje de kamer binnenkeek zag ze allemaal zulke prachtig geklede dames en heren aan een tafel zitten, die gedekt was met een witzijden kleed met kant eroverheen en rose bloemen en zacht-groene slingers sleepten van de tafel over de grond. Bij ieder bord stond een kandelaar met een brandende kaars en

boven de tafel hing een koperen kroon met wel honderd brandende kaarsen en ook tegen de muren waren kandelabers met kaarsen naast lange, smalle spiegels. De dames aan de tafel hadden gouden met juwelen bezette vlinders in het haar en veren en strikken en lange flonkerende oorbellen en de heren droegen witte bloemen in het knoopsgat en sterren op de borst. Maar wat het meest indrukwekkend was, achter elke stoel stond een lakei met een blauwe jas met gouden epauletten en een korte blauwe broek met een gouden streep en hoge, witte kousen boven lakschoenen.

Je zou nu zeggen, dat deze prachtige dames en heren, die zo'n schitterend feest mochten meevieren, erg blij waren, dat ze lachten of zongen of spelletjes gingen doen door elkaar bijvoorbeeld de mandarijnen toe te kaatsen, die in glazen kommetjes in de vorm van waterlelies tussen de borden stonden. Maar niets daarvan! De heren keken boos en de dames keken verdrietig naar haar bord met lekkernijen, maar bovenal boos was een grote, wat oudere in kant geklede dame met in haar pikzwarte haar strikken, die zo rood waren als de zenuwplekken op haar konen, die ruzie, regelrechte ruzie aan het maken was met de opperlakei.

‘Ik heb je toch gezegd’ schreeuwde ze, ‘dat we

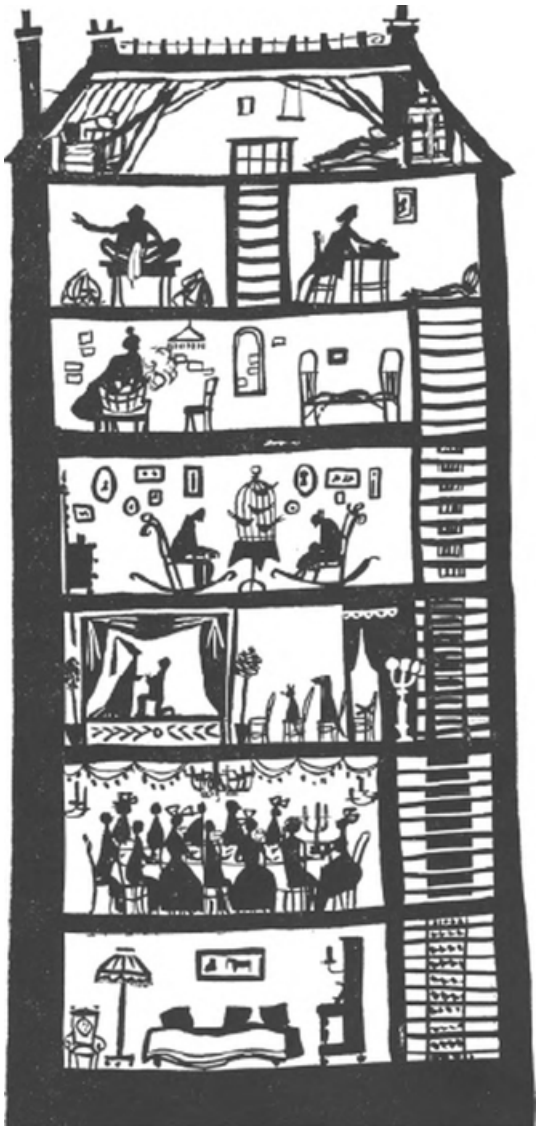

Jeanne Schaik-Willing, *De feesten van Josien*

ijs moesten hebben voor het dessert, pistachio-ijs, pistachio-ijs en nu en nu...' en ze begon te snikken, zo erg, dat de andere dames ook een traantje wegpinkten, want huilen werkt zeer aanstekelijk. De boze dame viel met haar hoofd voorover op haar gevouwen arm, zodat twee lakeien moesten toesnellen om te zorgen, dat haar rode strik niet in brand vloog door de kaars en dat ze haar bord en glas niet brak en de zoute amandelen niet morste op de grond. 'IJs moet het zijn, ijs,' huilde ze, 'en nu geeft hij me daar een olifant!'

'Een olifant,' herhaalden de andere gasten in koor en de heren hieven daarbij hun armen met gebalde vuist in de lucht en de dames schudden verontwaardigd met hun hoofden, zodat de vleugels van de gouden vlinders in hun haren trilden.

'Maar prinses,' zei de lakei, 'ik verzeker u, ik had pistachio-ijs en lekker ook! Een grote berg lichtgroen ijs met rose gesponnen suiker en opeens hoorde ik een bons en toen ik opkeek was het ijs weg en er stond een olifant.'

Op dat moment kreeg de boze mevrouw Josientje in de gaten. 'Wat doet dat kind hier, Mirabella?' vroeg ze aan de dame, die Josientje had opengedaan. Josien antwoordde: 'Ik kom hier, mevrouw, omdat het Sinterklaas is.'

‘Is het Sinterklaas?’ riepen de gasten in koor. Verbeeld jullie, al die domme grote mensen hadden niet eens geweten, dat het vijf December was, Sinterklaas! Nu hadden ze kip gegeten en tomatensoep, maar helemaal geen speculaas en banketletter of borstplaat. Ze schrokken ervan, want misschien hadden ze ook wel kleine kinderen thuis, die alleen waren op deze heerlijke dag en die zelf de Sint moesten opendoen en heel alleen het moois, dat ze kregen, moesten uitpakken. En, verbeeld je, dat er een kindje stout was geweest! Ik moet er niet aan denken! De prinsessen en hertoginnen aan tafel moesten er ook niet aan denken, ze hadden zó wel willen weghollen in hun sleepjaponnen naar hun eigen kindertjes, maar dat durfden ze niet, omdat het onbeleefd is onder tafel weg te lopen.

‘En wat kwam jij hier doen, kind?’ vroeg de prinses aan Josientje.

‘Sinterklaas heeft gezegd, dat hij op elke verdieping een cadeau voor me zou neerzetten,’ antwoordde zij, ‘dus hier ook.’ Toen sloeg de opperlakei zich tegen het hoofd. ‘Ik begrijp het, ik begrijp het, prinses,’ juichte hij en maakte een kuitenflikker omdat in verhalen vrolijke lakeien dat altijd doen. ‘Sint Nicolaas heeft natuurlijk die olifant gebracht als cadeau voor het kleine meisje.’

Hij haalde een dientafel op rolletjes te voorschijn, spreidde er een kanten kleedje over en daarop zette hij de olifant, de mooiste speelgoed-olifant, die je je kunt voorstellen, met kleine spleetoogjes en een rood zeilen dekje en een koddig staartje. En toen hij de olifant optilde, wat zag hij toen? Een briefje, waarop met rode letters was geschreven:

Ik heb het pistachio-ijs zolang
in de ijskast gezet.
Namens Sint Nicolaas,

ZWARTE PIET

Nu, iedereen was natuurlijk blij. De lakei omdat hij het ijs terug had gevonden en de prinses met het zwarte haar omdat ze haar gasten iets lekkers kon voorzetten en vooral Josien was blij met haar olifant. Alleen Mirabella mompelde een beetje treurig: ‘Sinterklaas zonder borstplaat...’

‘Wacht u even,’ riep Josientje, liep de deur uit, de gang door naar beneden en haalde de doos met borstplaat, die ze gekregen had en kwam buiten adem terug om alle dames en heren te presenteren. Dan nam ze afscheid, zette het doosje voorzichtig in de hoek van de gang, midden in het hart van een der kleurige sterren en ging even zitten met de

nieuwe olifant in haar armen. Ze voelde eens langs zijn lijf en merkte, dat zijn huid zacht als fluweel was.

‘Jij bent Jumbo,’ zei ze en wou hem een zoen geven, maar bedacht zich, want olifanten met hun gekke slurf geef je eigenlijk geen kusjes, maar ze drukte hem even tegen haar wang en daarmee was hij háár olifant geworden.

‘Ga je mee kijken, Jumbo, wat Sinterklaas nog meer gebracht heeft?’ vroeg ze. Toen ging ze langzaam, met de olifant in haar armen, de tweede trap op.

De operazangers

Deze trap had een rode loper, de leuning was van goud met rood pluche overtrokken en eindigde boven in een zuil met zes gekleurde glazen ballonnen, die verlicht waren. De deur was ook van goud met gebeeldhouwde kransen en in het midden stond met kleurige letters: *Maestro Gariballi en Liliane*.

Ze klopte, maar niemand antwoordde, ze klopte nog eens en toen al haar kloppen niets hielp, probeerde ze of de deur zó open kon en inderdaad, dat ging.

Eerst kwam ze in een klein, donker, met rode gordijnen afgeschoten hokje, daar was een draaihek, zoals ze er in Artis een hebben.

Ze duwde ertegen en stond nu in een soort zaaltje, dat uitzicht gaf op een toneel. Er stonden veel rijen gouden stoelen, bekleed met rood damast. Niemand zat er op behalve een grote zwarte kat en een

grote slanke hond met lange, zijig-witte haren. Die twee zaten echt te kijken. Het zaaltje was donker maar het toneel was licht. Tegen de achtermuur waren bomen geschilderd en aan elke kant stond in een tobbe een namaak-boom.

Maestro Gariballi was gekleed als ridder in een blinkend harnas en hij lag net geknield voor juffrouw Liliane, die een hoge punthoed met een sluier droeg en een lange japon met een sleep. Zij hield haar beide handen tegen haar borst gedrukt en schudde verwoed met het hoofd heen en weer en zong zo hard, dat de namaak-bomen ervan trilden. Ook de geknielde ridder zong vreselijk luid en zo nu en dan trok hij aan een touw. Hij trok nog eens en nog eens. Dat touw scheen ergens aan vastgehaakt te zijn. Onverwacht hielden ze allebei op met zingen.

'Potverdriedubbeltjes, dat nare beest!' zei maestro Gariballi.

'Komt er nog wat van?' vroeg Liliane nu met een heel gewone, wat kwaadaardige stem.

'Nu zit hij wéér vast,' zei de ridder en stond op om aan het touw, dat stropte aan de kuip van de namaak-boom, te prutsen.

Eindelijk had hij bereikt wat hij wilde en toen hij nog eens aan het touw trok kwam het snoezigste

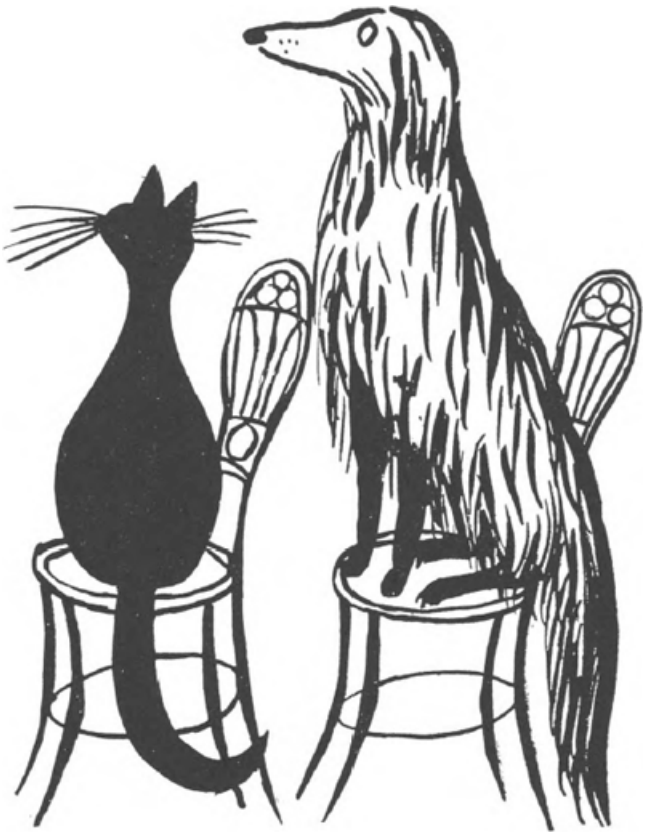

speelgoedpaardje te voorschijn, dat je je voorstellen kunt.

‘Dat is vast het cadeau, dat Sint Nicolaas voor mij gebracht heeft!’ riep Josientje. De ridder veegde over zijn voorhoofd, alsof hij nu pas bij zinnen kwam. Liliane vroeg: ‘Wie ben jij?’

Toen Josien het verteld had en ook dat Sinterklaas had beloofd op elke verdieping een geschenk voor haar neer te zetten, schopte de dame boos tegen

het witte paardje. Gelukkig had ze zachte schoenen aan met lange, opgevulde punten, zodat de trap niet hard aankwam. Het paardje rolde naar voren, recht in de armen van Josientje, die op haar hurken was gaan zitten om het op te vangen. Ze streek de lange ponie van het diertje wat opzij en gaf een kus op zijn voorhoofd en ze fluisterde: 'Lief paardje, kom jij maar bij Josien en ga weg van deze nare mensen.'

De dame hield zich groot. Ze haalde een voetenbankje en maakte daar het touw aan vast. 'Nu wordt dit ons paard,' zei ze, 'we hebben jouw paard niet nodig; als ik wil, verbeeld ik me, dat dit bankje mooier is dan alle speelgoedpaarden ter wereld,' En, kijk, ze begon klapjes te geven tegen het voetenbankje, alsof het werkelijk een hals had en dan opende ze haar vervaarlijke mond en zette een stem op, een stem, zodat Josien er bang van werd en hard wegliep met Jumbo en het witte paardje tegen zich aangedrukt.

De oude mensen

De trap, die nu kwam, had een grijze loper en ook de gang, waar hij naar toevoerde, was met grijze stof bekleed. De deur was grijs geschilderd en had, als enige bijzonderheid, drie poortjes, een groter en twee kleine en juist toen Josien wilde aankloppen, kwamen er drie poesen aangewandeld, een moederpoes en twee kleintjes. Het kleine witte poesje wilde door het grootste poortje gaan, maar de moederpoes sleepte het aan zijn nekvel terug en zette het voor een van de kleine poesenpoortjes, want hun baas had het zo bedoeld, toen hij ze zaagde in zijn deur: het grote voor de moeder, de kleinere voor haar kinderen. Josien klopte heel bescheiden, nadat ze Jumbo en het paardje in de gang had gezet. ‘Jullie moeten maar eens goed kennis maken intussen,’ zei ze tegen haar nieuwe schatten.

Toen ze binnenkwam wist ze niet, waar ze het

eerst kijken zou, zo vol was de kamer. Aan de muur hingen vier rijen portretten van erg ouderwetse mensen, die allemaal deftig, strak en ernstig keken. Er waren étagères vol met poppetjes, chineesjes, kleine schoorsteenvegertjes en stenen engelen. Als er ergens een plekje tegen het behang vrij was, hingen er borden met spreuken.

Tegen elke muur was een antieke klok opgehangen, die alle luid tikten, terwijl kleine scheepjes heen en weer wiegelden. Op de schoorsteen stond een pendule met twee bronzen herten erop, daarnaast twee porseleinen honden en ertussen een lange rij olifanten. Op de grond lagen drie vachten naast elkaar, één met de kop van een beer, één met de kop van een tijger en één met de kop van een schaap. Voor het raam, waardoor je niet zien kon, zoveel gordijnen hingen ervoor, stonden ter weerszij twee zwart gelakte schommelstoelen en daarop zaten een heel oud vrouwtje en een heel oud mannetje. Ze hadden zoveel rimpels, dat Josien wel met haar vinger wat plooien glad wilde strijken om de ogen te vinden, maar het scheen, dat ze aan al die oneffenheden gewend waren. Dat mannetje en dat vrouwtje zaten, toen ze binnenkwam, zachtjes heen en weer te schommelen. Tussen hen in stond een kooi met parkieten, maar toen Josientje goed keek

merkte ze, dat het geen echte vogels waren, maar namaak en dat elk een sleuteltje onder zijn staart had steken.

'Aha', dacht ze, 'ik zie het al, dit is het cadeau van Sinterklaas,' maar omdat het zo wonderlijk was in de kamer, stil, doodstil, terwijl er toch zoveel getik van klokken gaande was, durfde ze niets te zeggen en het mannetje en het vrouwtje merkten ook niet, dat er een kind was binnengekomen, want ze zaten te denken aan dingen van vroeger.

Het vrouwtje zag de hoepelrok voor zich, die ze vroeger gedragen had. Ze zag het rieten stel weer, waarover ze haar wijde rokken had geplooid en ze wist opnieuw, hoe moeilijk het was geweest met die breed-uitstaande rokken in een rijtuig te stappen. Ze zag weer de kleur paars van haar lievelingsjapon en ze rook de geur, die in het rijtuig hing, die deed denken aan tussen de vingers fijn gewreven rozebladen met peper. Daarom ontdekte ze het kleine meisje niet, dat verlegen stond te wachten.

De oude man dacht aan de eerste fiets, waarop hij gereden had. Het was een rare fiets geweest met een heel groot voorwiel en een klein achterwiel en het was nog heel moeilijk geweest om er op te leren rijden. De mensen op straat keken hem na als hij heen en weer slingerend wegreed op die vélocipède,

zoals ze die fiets noemden, en de buurman had gezegd: ‘Die jongen zal zijn nek nog eens breken!’ Maar hij had zijn nek niet gebroken, want hij leefde nog en hij was heel, heel oud geworden. Eerst was hij getrouwd en had kinderen gekregen en die kinderen werden groot en hadden weer kinderen gekregen en nu waren zijn kleinkinderen grote mensen geworden en haalden hun kinderen af van school. De fietsen waren veranderd en tot iets gewoons geworden, niemand kijkt er meer naar om en intussen waren er auto's gekomen en vliegmachines. Geen mens had, toen hij rondreed op zijn vélocipède, ook maar kunnen dromen, dat alles zou worden gelijk het geworden was.

Na een poos ging het mannetje overeind zitten, omdat de grote poes kopjes gaf tegen zijn knie. ‘Ja

poes,' zei hij, 'dat valt niet mee, dat valt niet mee, hè, rakker?' sprak hij met een beverige, dunne stem. 'Dié vogeltjes kun je niet opeten! Nu is de baas je toch te slim af geweest, hahaha!'

'Neemt u me niet kwalijk, mijnheer, maar wanneer heeft u die vogels gekregen?' vroeg het meisje.

'Vandaag,' zei het mannetje.

'Vanmiddag,' zei het vrouwtje. 'Zie je, Rozemarijntje,' zei ze, want ze dacht, dat Josientje haar oudste achterkleindochter was. - Dat ze opeens vóór haar stond, verbaasde haar niet. Ze deed zoveel kleine dutjes en dan gebeurde het vaak, dat er ondertussen iemand was binnengekomen. -

'Zie je, Rozemarijntje,' zei ze dus, 'de poes heeft altijd onze vogeltjes gevangen en we hebben zo graag een vogeltje, omdat het zo makkelijk denken is aan vroeger als een vogel zingt. Deze vogeltjes kunnen ook zingen, als wij ze maar opwinden.'

En nu begon de oude man aan de sleutels te draaien van de groene vogels en de oude vrouw aan de sleutels van de blauwe vogels en, werkelijk, nu gingen ze zingen, zo mooi als de mooiste liedjes, die je ooit uit een vogelkeel kon horen.

'Neemt u me niet kwalijk, mijnheer, ik geloof eigenlijk, dat Sinterklaas deze vogels voor mij gebracht heeft,' zei Josien.

‘Sinterklaas,’ zei het mannetje, ‘weet je het nog, vrouw, van vroeger?’

‘Met de peperkoeken,’ zei de oude vrouw en haar stem was zo zacht alsof trillend spinrag het geluid had voortgebracht.

‘Toen onze Jan die bouwdoos kreeg? En nu heeft onze Jan zelf kleinkinderen en een witte baard, net als Sinterklaas zelf, wat gek...’

‘Ja, wat gek...’ zei het vrouwtje.

‘En dat rose suikerhart...’

‘En die trommel, waarmee hij midden in de nacht ging trommelen.’

‘En die pop, die ik had aangekleed in bombazijn... en zij... en...’

De vogeltjes waren uitgezongen, de oude mensjes waren even ingedut, na de opwinding van het denken aan al die heerlijke dingen van vroeger, en

Josientje stond alleen in de kamer en verlangde naar het voorhoofd van het witte paardje.

Opeens snoof de oude man heel diep en kwam met korte, stoterige bewegingen overeind.

‘Is daar iemand?’ vroeg hij en probeerde een heel flinke stem op te zetten.

‘Ik ben Josientje van beneden.’

‘U komt, jongedame, om?’

‘Ik kwam het cadeau halen, dat Sinterklaas had neergezet voor me.’

‘Natuurlijk, kleine meid,’ zei de oude heer, die weer wat kracht had opgedaan door zijn hazeslaapje. ‘Pak aan, pak aan.’

‘Denkt u,’ vroeg Josientje, ‘dat u genoeg heeft aan één vogel, die zingt, ik bedoel om bij te denken aan vroeger? Wilt u er een uitzoeken, die u geschikt lijkt?’ En ze hield hem de open kooi voor.

Eindelijk zag ze nu de ogen van de oude man; die keken verbaasd en heel teder naar haar.

‘Ik dank je, ik dank je,’ zei hij. ‘Vrouw, hoor je welk een heerlijk Sint Nicolaasgeschenk we van deze jongedame krijgen? Een vogeltje om bij te dromen. O Jolande,’ zei hij en nam de gerimpelde hand van het oude vrouwtje en bracht die aan zijn lippen. ‘Jolande, luister toch, kinderen zijn weer net zo lief als onze Jan was, vijf en zestig jaar geleden.’

Toen nam Josientje de vogel, die ze het mooist vond, uit de kooi, wond hem op en legde hem op de schoot van de oude vrouw en terwijl de man, met de hand van zijn vrouw in de zijne, naar het zingen luisterde, stapte zij op haar tenen met de kooi naar buiten, waar Jumbo en het paardje op haar wachtten. Maar die hadden zich niet verveeld, want de poes had, terwijl Josientje binnen was, met haar kleintjes staan kijken naar het lieve paardje en de prachtige olifant.

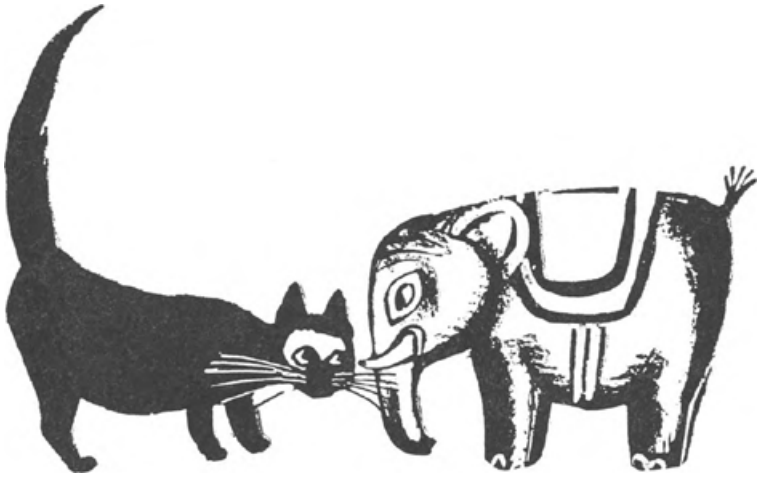

De vrolijke wasvrouw

Het was niet makkelijk de volgende trap op te wandelen met Jumbo, het paardje en de parkieten. Bovendien was die trap veel steiler dan de vorige. Er lag een loper op van groen cocos met gele randen. Boven was het portaal belegd met groen balatum met rode rozen en de deur, waar ze aankloppen moest, was van boven tot onderen volgeprikt met prentbriefkaarten. Er viel heel wat aan af te zien: poesjes die harmonica spelen, konijntjes met gekleurde broekjes en geruite jasjes aan. Toen ze nog buiten stond hoorde ze allemaal vrolijke geluiden. Iemand riep: ‘Hoepla, hup, goed zo!’

Josien klopte aan, maar de stem bleef ‘Hoepla, hup!’ roepen. Daarom draaide Josien zo maar aan de deurknop, maar toen ze de deur open had, wist ze niet, wat haar overkwam. Grote wolken stoom sloegen haar tegemoet. Ze kon haast niets zien door

de dikke wasem, die er hing. ‘Ha, die Josien!’ hoorde ze opeens roepen en toen herkende ze de stem van juffrouw Truus, de wasvrouw, die met rode, blote armen aan de tobbe stond.

‘Een beetje wasem, hè?’ zei juffrouw Truus en lachte hartelijk, waarbij de prachtigste tanden te zien kwamen. Het was alsof ze die ook altijd maar mee een sopje gaf, maar ik geloof, dat dit sopje bestond uit lachbellen, want juffrouw Truus zat boordevol lach.

Ze droogde nu haar handen in haar gebloemde boezelaar, liep naar voren, tikte Josien op de wang, rende terug en schoof het raam op, waarbij ze even wuifde naar de duif, die in de boom woonde.

‘Wel meid,’ zei ze, ‘nu kunnen we zien, wat we zeggen.’

Wat er te zien kwam was allemaal even gezellig. In het midden van de kamer hing een lamp met kralen franje, de spiegel was alweer volgestoken met prentbriefkaarten, dit keer van dansende biggen, tegen de muur hing links een reclameplaat voor tandpasta, waarbij een mooie meneer lachte tegen een lachend blond meisje, en rechts een plaat, waarop een verpleegster op een blad een bus cacao aandroeg, waarop een plaatje stond van dezelfde verpleegster, die een blad met een bus cacao droeg,

waarop een plaatje stond... enzovoort, enzovoort. Josien kreeg altijd een beetje hoofdpijn als ze er aan dacht, dat die voorstelling zich altijd zou blijven herhalen.

De wasvrouw zag, dat ze rimpels trok in haar voorhoofd.

‘Ben je mal, kind,’ zei ze, ‘niet aan denken, cacao is lekker en daarmee uit. Of houd jij niet van cacao?’

‘O ja, dát wel,’ zei Josientje.

‘Kom, dan gaan wij een lekkere kop cacao zetten,’ zei de fikse wasvrouw, maar even later bleef ze staan.

‘Ik bedenk me daarnet, ik heb geen cacao meer en ook geen suiker en eigenlijk ook geen melk of thee of limonade. Maar kom, doet er niet toe, wat jij?’ vervolgde ze en begon weer lekker in het schuim te ploeteren.

Toen zag Josientje, dat er in de tobbe van juffrouw Truus tussen de vuile broeken en de vuile hemden allerlei bonte dingen dreven en toen ze nog wat beter keek zag ze, dat het vissen en een kikker en een schildpad waren van celluloid.

‘Dat is natuurlijk mijn cadeau,’ dacht ze en ze vroeg het maar op de man af.

‘Wel heb ik van mijn leven, zit dat zo?’ zei de wasvrouw. ‘Ik begreep er al niets van. Opeens hoor

ik me daar een smak en daar vliegt me een doos over de vloer. Nou, ik nieuwsgierig en kijken! Je neemt het me toch niet kwalijk, dat ik hem heb opengemaakt? De houtwol en de doos zelf heb ik opgebrand, want ik had toevallig net geen kolen in huis. Dus dan had ik toch een vlam gezien en kon de warmte er wel bij denken. Trouwens, als ik was heb ik het nooit koud. Maar een pret dat ik gehad

heb met die beesten van jou! Kijk maar, hup, hoepla, hoepla, moet je zien, hoe die kikker dobbert als het water golft van het boenen en de vissen! Hoe harder ik was, hoe hoger ze springen. Het was een hele afleiding.'

Josientje dacht ernstig na. Ze keek eens en telde dat er zes goudvissen waren, een kikker en een schildpad. 'Met één goudvis heeft u misschien ook al een beetje plezier, vindt u het goed, dat ik de andere dan meeneem?'

'Wel meid,' zei juffrouw Truus, 'je bent een reuzekind, een goudvis, wat een bezit! Ik had nooit kunnen denken, dat ik nog eens een goudvis van celluloid zou bezitten! Zo zie je, een mens weet nooit, wat hem nog eens te wachten staat.'

Ze viste de andere beesten uit het sop, spuugde er eens op om ze daarna tegen haar schort glimmend te poetsen, wat niet nodig was, want ze kwamen zó uit het zeepsop. Dan ging ze keurig de deur voor Josientje openzetten.

Toen deze in de gang was hoorde ze haar zingen:

'Het leven is heus niet zo kwaad, tralalalalalala.'

Josien vond, dat ze vrij wat mooier zong dan Liliane met de punthoed van de tweede verdieping. Gelukkig had ze zakken in haar jurk, waarin ze de vissen, de kikker en de schildpad kon wegstoppen.

Het paardje krijgt een naam

Net wou ze de trap op gaan met de beesten onder de armen, toen ze de hele zaak weer neerzette.

‘Ik heb iets vergeten,’ bedacht ze, ‘iets heel belangrijks. Ik heb mijn paardje nog geen naam gegeven.’ Ze ging op de grond zitten en begon te denken. Welke paardenamen kende ze? Bles, Lismore, Marjorie... Zij wist echt niets goeds te verzinnen. Ze werd er akelig van in haar hart.

Toen had ze een geschikte inval: De oude mensjes hadden zo goed kunnen denken als de vogeltjes zongen. Als zij die nu ook eens opwond...?

Dat deed ze en bij het geluid van de stemmen van de groene en blauwe parkietjes kreeg ze een stil gevoel van binnen. Ze werd erg gelukkig, het was heerlijk zo'n beetje te rusten met haar hoofd tegen de fluwelige buik van Jumbo aan, terwijl haar arm om het paardje was heengeslagen.

Vanzelf dacht ze toen aan de zomervacantie, toen ze met haar vader en moeder naar de boerderij was gegaan. Ze was een middag wat moe gespeeld en haar vader en moeder waren samen een fietstocht gaan maken, zij mocht alleen thuisblijven, de boerin zou haar om vier uur wel een glas melk komen brengen en toen had ze de gedachte gedacht, die ze wel eens meer dacht, maar waar ze met niemand ooit over sprak, ook niet met haar vader en moeder. Die middag, toen ze uitgespeeld was en het warm had en toen ze geen zin meer had om bloemen te plukken, was de gedachte er weer geweest: ze had zo graag een zusje of een broertje willen hebben, en juist, toen ze daar weer over aan het piekeren was, kwam het paard aangelopen en begon met zijn dikke tong haar hand te likken. Ze had later aan de boerin gevraagd, hoe dat paard heette. Het had een heel mooie naam, Suze. Nu wist ze meteen, dat ze het witte paardje Suze wilde noemen en anders niet, naar dat paard uit de zomerwei. ‘Vind je het goed om zo te heten, Suze?’ vroeg ze en legde haar voorhoofd tegen het voorhoofd van het paardje aan. ‘En zijn jullie niet te moe om nog een trap op te klimmen?’

De componist

De trap, die nu volgde, was van ruw hout en had geen loper en ook het volgende portaal bestond maar uit kale planken. Hier kwamen twee deuren op uit. Op de eerste deur was een kaartje geprikt, waarop stond, in heel kleine lettertjes: *Frédéric*.

Ze klopte en trad binnen. In de kamer was haast helemaal niets. Een keukentafel met een cither erop en in de hoek lag op de grond een kussen en een paardedeken. Dan was er nog een pianokruk en daarop zat Frédéric. Dat was een tengere jonge man met een lange, dunne hals.

Toen Josientje binnenkwam zei hij, alsof ze al, ik weet niet hoelang aan het praten waren: ‘Misschien ben ik gered’ en hij wees op de tafel en, ja, naast de cither stond een zeehond van blik. Hij had een bal op zijn neus en was bevestigd op een speeldoosje.

Dat doosje pingelde een wijs en de zeehond draaide daarbij langzaam in de rondte.

‘Zie je,’ zei de componist, ‘het is lang geleden, sedert mij een wijs is ingevallen. Toen ik jonger was werd ik gek van de liederen, die door mijn hoofd wentelden, ik kon aan niets anders denken, want ik moest enkel maar luisteren. Toen ben ik naar een school geweest, waar ze mij hebben uitgelegd, hoe ik die liederen, die ik in mezelf hoorde, moest opschrijven, maar toen ik dat kon, waren er geen liederen meer. Geen enkel muziekje wil meer klinken. Mijn vrienden zeggen, dat het komt van de honger, want werkelijk, ik eet niet veel, soms een soepje van haringkoppen of aardappelschillen, waar erg veel aanzit, want de mensen schillen erg onzuinig tegenwoordig. Toch geloof ik niet, dat honger de schuld is, het is omdat ik niet meer zo blij ben als vroeger, want een mens, die blij is, verzint liedjes. Verzin jij geen liedjes, Josientje?’ Maar Josien moest het hoofd schudden. Omdat ze medelijden had met de arme Frédéric wist ze op dit moment niet meer precies, wat blijdschap is.

‘Dit wijsje van de zeehond maakt alles weer aan de gang,’ vervolgde de musicus. ‘Zie je, Josientje, er zijn grote componisten geweest, die zo'n prachtige muziek hebben gemaakt, dat de mensen er gelukkig

van werden en zo maar van niets. Er is een componist geweest, die heette Beethoven, die heeft alleen doordat hij geluisterd had naar het kloppen op een deur, het idee gekregen voor een muziekstuk, waar alle mensen van de wereld van genoten hebben. Waarom zou ik dan niet iets prachtigs kunnen maken van dit melodietje, ping, ping, ping.' En hij begon op de snaren van de cither te tokkelen, heel zacht, heel dromerig...

Josientje nam het speelgoeddier in de hand en zag, dat het met ijzeren lipjes, die ze makkelijk los kon wrikken, op de speeldoos vastzat. 'Ik ben met die zeehond blij genoeg,' dacht ze en schonk Frédéric de speeldoos, waarmee hij heel gelukkig was. De zeehond stak ze bij de visjes in haar zak. Toen ging ze naar buiten. Frédéric merkte het niet. Hij was verdiept in het nieuwe lied, dat hij ging componeren.

De kleermaker

Aan de andere kant van de gang was nog een deur. Daarop was met krijt geschreven: *K.S. Kist, Kleermaker*.

Het was een nogal snauwerige stem, die 'binnen' riep op haar kloppen. Boven op de tafel zat de kleermaker, een magere man met een grimmig gezicht. Hij was bezig een stuk te zetten in een pilo broek. Hij zei geen woord tegen Josientje en keek haar niet aan ook. Hij pikte en pikte alsof zijn leven er van afhing. Josientje keek eens rond. Het was een nare, sombere kamer of liever een soort hok. Tegen de muur hingen modeplaten voor heren, maar erg oud en vergeeld en door het weer beplekt. In de hoek stond een zwart ijzeren ledikant, helemaal bedolven onder werkmansbroeken, gelapte en verkleurde over-alls en gerafelde jassen. Al het goed dat hier lag was vies, oud, gehavend en rook muf.

Het enige aardige van de kamer was het kleine raam, want daar doorheen kon je de top van een boom zien, waarin een kraai zat. Maar ook die kraai vloog weg en toen zag je door de kale takken heen alleen nog maar daken en een plat, waarop kapotte bloempotten, scherven en een zwarte geraniumstronk lagen te wachten op regen.

Ter weerszij van de tafel, waarop de kleermaker zat, lag een hoop versteld goed. Telkens als de man een stuk klaar had gooide hij het rechts of links van zich neer, waar het liggen bleef ergens op, maar Josien kon niet duidelijk zien wat, want de standaards of rekjes of tafeltjes, wat het dan mocht wezen, waren geheel bedekt met afgewerkte broeken en vesten. Alleen merkte ze op, dat de ene hoop hoger was dan de andere. De kleermaker haastte zich zo, dat hij vliegensvlug een lap gezet had op een knie en, hup, daar vloog de broek naar omlaag en de man was alweer aan iets anders bezig. Maar dit keer, nu hij zijn broek naar beneden gooide, viel de standaard om. Maar wás het wel een standaard? Opeens lette Josientje scherp op, wat zag ze daar uitsteken onder die berg beige en zwarte broeken? Een bruin pootje met witte vlekjes erop. Nu werd het haar te kras. Ze trok zich niets aan van de grimmige man op de tafel, die trouwens toch zo druk

in de weer was, dat hij niets merkte en pakte het bruine pootje en rukte er aan. En wat kwam toen te voorschijn? Een hertje, een lief hertje met grote, zwarte ogen, waarvan ze direct wist, dat het Bambi heette. Daar had die nare kleermaker dat lieve beestje gebruikt om er zijn afgewerkte goed op te mikken. Nu moest ze gauw gaan kijken, wat er onder de hoogste berg zat aan de andere kant, want dat vertrouwde ze ook niet meer. En warempel, er uit kwam een mooie giraffe, met hoge hals en een leuk, klein, vriendelijk kopje.

'Ba,' zei nu Josien, 'hoe kunt u zoiets doen. U had ze allebei kunnen laten stikken onder dat muffe goed.'

'Het mocht wat,' bromde de kleermaker, 'het zijn toch maar speelgoedbeesten. IJzerdraden en houtwol en een stuk stof eromheen. Bij mij waren ze tenminste van enig nut. Ik gebruikte ze als kapstok. Dat is iets. Speelgoedbeesten, dat is anders toch maar onzin.'

Josientje was sprakeloos van verontwaardiging. Dat was nu een groot mens en die wist nog niet eens, dat speelgoed, als het er eenmaal is, lief en goed en dierbaar kan zijn en vriendschappelijk alsof het leefde. Want eigenlijk leefde het wel, maar je moest ervan houden om het te ontdekken. Die

lelijke kleermaker had zeker nog nooit van iets of iemand gehouden!

Josientje pakte de giraffe en Bambi in haar arm en liep naar de deur, maar onderhand bedacht ze, dat het misschien erg moeilijk was van iets of van iemand te houden als je de hele dag met naar, oud goed te maken had, waar geen eer mee was te behalen en nooit eens iets moois mocht maken, al was het een nieuwe broek.

Het aapje

Nu was er nog maar één trap te beklimmen naar de zolder. Een heldere, wit glimmende trap. Die zolder was de prettigste zolder, die een mens bedenken kon. Heel groot en vol met de verleidelijkste dingen. Er hingen een schommel en een zwevende rekstok, er stond een kast vol mooie boeken uit de tijd, dat vader en moeder nog klein waren. De vlag was daar, die uitgestoken werd op de verjaardag van de koningin en tegen de wanden hingen maskers die haar ouders eens van een feest hadden meegebracht. Er was een donkere hoek met matrassen en een pakhuis uit haar vaders kindertijd en daar stond ook de poppenkast, die enkel bij grote gebeurtenissen te voorschijn werd gehaald. Voor in de zolder was een erker met een verhoogde tree, vanwaar men zien kon op een kerk met een ronde koepel en ramen, die soms bont schitterden en een

water, waarin veelkleurige fonteinen spoten. Een groot gebouw was er te zien, dat 's avonds als een sprookjespaleis omzoomd was door duizenden lichtjes en op de nok van een ander bouwwerk stond het Droste-mannetje en als dat 's avonds rood aangloeide wist Josientje, dat het tijd was om te gaan slapen.

Nu was er achter bij die erker iets, wat ze nog nooit had gezien: een poort, waarboven een blauwe ballon zweefde, die toegang gaf tot een prachtige namaak-dierentuin met kooien en hokken en met een echte vijver. Josientje kon haar ogen niet geloven. Dit was Artis aan huis. En toen holde ze de wit glimmende trap af en haalde Jumbo, de olifant, en het witte paardje Suze en de parkieten en de vissen en de schidpad, de kikker, de blikken zeehond en Bambi, het hertje, en ook de giraffe. Elk beest zette ze in het voor hem bestemde hok. De vogeltjes gingen in de vogelkooi en ze wond hun sleutels op, opdat ze zongen. De vissen mochten zwemmen. Ze haalde uit een van de dakkamers nog een bloempot met een palmpje om te maken, dat de giraffe zich een beetje thuis voelde en voor Suze legde ze een klontje neer. Daarna stond ze te kijken en fluisterde: ‘Dat is het nu, nu heb ik alles, alles!’

Maar terwijl ze dat zei en heel goed wist, dat zij

het rijkste meisje van de wereld geworden was, voelde ze tegelijk iets vreemds. Net alsof ze ergens naar verlangde, maar ze wist niet wat. Ze schold zichzelf uit, want ze vond zich nu wel een heel ondankbaar kind.

Terwijl ze zo naast haar eigen Artis zat en nog eens een vogeltje, dat uitgezongen was, opwond en een duwtje gaf aan een goudvis en poogde de schildpad bang te maken voor de kikker, toen verbeeldde zij zich, dat het paardje zo gek keek. Het stond met zijn hoofd afgewend van het licht, het keek naar de donkerste hoek van de zolder, waar de matrassen en het pakhuis te vinden waren. Ze keek mee met Suze naar de donkerte en toen was het alsof er daar iets bewoog. Ze keek nog eens, ja, ze hoorde duidelijk geritsel. En opeens, wat zat daar boven op de rand van het pakhuis? Een aapje, een echt, klein aapje met een rood zijden broekje aan en een jasje van groen fluweel. Opeens herinnerde zij zich weer, wat Zwarte Piet gezegd had van het cadeau, dat hij had meegebracht van de rots van Gibraltar. Ze liep naar het aapje toe en zag nu, dat het om zijn hals een gouden koord droeg, waaraan een brief hing, waarop stond: *Voor Josientje*.

Terwijl het aapje met een sprong op haar schouder belandde en zijn beide armpjes, die zozeer op

kinderarmen leken, om haar hals sloeg, las Josientje de brief. Er stond:

Lieve Josientje. Zwarte Piet weet, dat je je wel eens eenzaam voelt omdat je geen zusje of broertje hebt. Omdat ik weet, dat je een braaf kind bent geweest en altijd goed je best doet ben ik naar Gibraltar gereisd om dit lieve aapje voor jou mee te brengen, dat je zal opvrolijken. Het is het liefste aapje van de hele apenrots en omdat hij zijn moeder- en zijn vader-aap verloren heeft was hij erg blij, toen ik hem vertelde, dat hij bij jou zou komen wonen. Deze brief is een geheim tussen Sinterklaas, het aapje, jou en mij. Josientje, wees lief voor de kleine Jojo, want zo heet hij, hij zal lief voor jou zijn.

Je Zwarte Piet.

Toen nam Josientje het aapje in haar armen en fluisterde hem toe: ‘Jojo, ik zal goed voor je zijn. Je mag in de poppenwieg slapen naast mijn bed en je mag naast me aan tafel zitten en eten van het mooie serviesje met de bloemetjes. Ik zal je leren om gegelukkig te zijn.’ Ze klom met het aapje in haar arm de treden op naar het raam en liet hem het Drostemannetje zien en de kerk, waarin het raam verlicht was, het grachtwater met de fonkelende fontein en

het met lichtjes omzoomde huis en fluisterde hem toe of hij dat alles niet mooi en heerlijk vond. Het briefje versnipperde ze tot kleine stukjes en liet ze naar beneden dwarrelen.

‘Duif, duif in de boom, schrik maar niet,’ riep ze, ‘het is geen sneeuw, het zijn maar snippers, die naar beneden komen vallen, want de brief was een geheim tussen Jojo, Zwarte Piet, Sinterklaas en mij.’

Ze liet haar dierentuin voorlopig in de steek en daalde met het kleine, warme aapje tegen zich aan de trappen af naar haar eigen kamer. Daar legde ze Jojo in de rose poppenwieg en dekte hem toe met de lekkere, witte, wollen deken.

Deel twee
Het groene veertje

Een mislukte visite

Sedert Josien al het moois, waarover in het eerste deel van dit boek verteld werd, had gekregen waren er enkele jaren voorbij gegaan. Het kleine meisje, dat de tocht naar de zolder van haar huis volbracht had, was nu een schoolkind geworden, dat hoopte na de grote vacantie over te gaan naar de derde klas van de Lagere School. Wel had ze alle cadeaux heel zuinig bewaard. Een enkele keer speelde ze nog wel Artis, maar meestal zocht ze één lievelingsbeest voor een bepaalde middag uit. Ze haalde de oude bloempotten voor de dag, strooide de aarde op een hoop en verbeeldde zich, dat het de woestijn was. Ze moest dan een kind voorstellen, dat verdwaald was in die grote woestijn en opeens een klein girafje vond, dat zijn vader en moeder had verloren. Nou, dat kind wou natuurlijk vriendschap sluiten met die kleine eenzame giraffe, maar giraffen zijn schuwe

dieren en zijn bang voor mensen, zodat het heel wat inspanning kostte om het girafje aan zich te wennen.

Een andere keer haalde ze de houtwol uit een kartonnen doos, maakte er een hol in en zette daarin de olifant, die ze dan met een laatste pluk houtwol toedekte. Zij was een man, die voor een dierentuin een olifant moest vangen en het was moeilijk om hem te vinden in het oerwoud, waar hij zich verstopt had en, o, wat er al niet op haar weg kwam! De reten van de planken vloer zaten vol dingen: stokjes en pluizen en kralen, die best slangen en reuzespinnen en padden konden zijn. Josien raakte bang en opgewonden van de jacht op de olifant.

Josien's vader en moeder vonden het niet prettig, dat hun dochtertje nooit eens met andere kinderen speelde en spoorden haar aan om eens vriendjes en vriendinnen mee te brengen, maar de kinderen op school hielden niet van haar soort spelletjes; die vonden knikkeren en stelten lopen en gymnastiek doen leuker en ze lachten Josien om haar spelletjes uit.

Toen besloten haar vader en moeder om een vriendje voor haar uit te zoeken.

Op een dag kwam een mooie mevrouw bij haar moeder op visite, die haar zoon had meegebracht.

Die heette Joost. Haar moeder zei: ‘Nu gaan Joost en Josientje gezellig samen op zolder spelen, want, Joost, Josien bezit een echte dierentuin met beesten erin, ga dus maar samen naar boven, ik wil jullie de eerste twee uren niet zien.’

Ze liepen dus de trappen op. Josien vond het wel prettig om deze jongen al haar schatten te tonen. Ze stelde zich voor, hoe hij kijken zou als ze de vogeltjes opwond. Nauwelijks waren ze echter de deuir binnen of Joost stormde naar het zweef rek, sprong erop en begon geweldige kunsten te maken. Hij

hing aan zijn voeten met zijn hoofd naar beneden tot het er helemaal paarsrood uitzag. Dan ging hij voor haar staan en vroeg: ‘Hoe 'n lelijk gezicht kun jij zetten?’ en trok zelf zo'n verschrikkelijk lelijk gezicht, dat Josien er een beetje akelig van werd. ‘Nou, nu wil ik die dierentuin van je wel eens zien,’ zei Joost, haalde Jumbo bij zijn staart uit zijn hok en gooide hem hoog in de lucht. ‘Niet doen!’ gilde Josien en probeerde de olifant te redden, maar Joost was een sterke, wilde jongen en ze kon niet tegen hem op. Daarna draaide hij het sleuteltje van een der vogels stuk en begon de buik van de groene parkiet open te peuteren om te zien, waar de muziek uit kwam.

Snikkend liep Josien naar beneden, eerst naar haar moeder. ‘Zo'n wildebras toch,’ lachte haar moeder. Daarna sloot Josien zich in haar slaapkamer op en wilde niet meer voor de dag komen. Pas toen Joost met zijn moeder weg was, waagde zij het naar de zolder te gaan. Het was droevig om te zien, wat daar allemaal gebeurd was. Er bleek nog een tweede vogel kapot, de zeehond had een bluts in zijn buik, het dekje van Jumbo was gescheurd en de vissen lagen op het droge. Een was er zelfs vertrapt. Nee, Josien nam zich voor, nadat ze alles zo goed en zo kwaad als het ging weer in orde had gebracht, nooit

weer kinderen mee naar de zolder te nemen. Met het aapje had ze het trouwens druk genoeg. Ze had haar moeder beloofd dat zij helemaal alleen voor het diertje zou zorgen. Voor ze 's morgens naar school ging had ze haar aap al netjes geborsteld en gecontroleerd of zijn broekje wel schoon was. Voor ze haar tanden ging poetsen legde ze zijn dekens te luchten en zodra ze was aangekleed dekte ze de poppenwieg, waarin hij sliep, keurig netjes. Ze maakte het bord met eten voor Jojo klaar, apenoten en een appel en een grote winterwortel en ze leerde hem drinken als een echt kind uit een kroes. Och, Josien had geen vervelende kinderen nodig om haar speelgoed te laten kapot maken.

Maar op de avond, dat de visite van Joost zo vervelend verlopen was, kwam haar vader nog wat bij haar bed zitten. Ze vertelde hem, wat voor narigheid ze allemaal had beleefd. Toen heeft haar vader heel lief met haar gepraat en gezegd, dat hij het toch zo prettig zou vinden als ze niet zo eenzelvig was. Of ze niet haar best wilde doen om vrienden te zoeken. ‘Weet je,’ zei haar vader, ‘je mag zelf helemaal uitkiezen, wie je aardig vindt, vader en moeder zullen zich daar niet meer mee bemoeien. Het wordt nu gauw Kerstmis, dat is een feest, dat mensen leert om van elkaar te houden en ik zou het nu zo'n prachtig

kerstgeschenkje vinden, als ons dochtertje nu ook van mensen leerde houden en niet alleen van speelgoedbeesten en van Jojo. Neem het maar van je oude vader aan, dat het niet goed is om nooit met anderen om te gaan, vooral niet voor een meisje, dat nog geen zusje of broertje heeft, wat we allemaal zo jammer vinden, is het niet?'

Omdat Josien veel van haar vader hield beloofde ze hem haar best te zullen doen.

De muzikant

Er ging geen dag voorbij, dat Josien niet ernstig nadacht, wie ze tot haar vriend zou maken en eerst lukte het haar maar niet om iemand te vinden. Ze liep helemaal met gebogen hoofd van het denken over straat, toen ze iets warms tegen zich aan voelde. Het was de grote Sint Bernardhond van de muzikant, die met zijn kop tegen haar rok schuurde.

‘Dag jongedame,’ zei de muzikant. ‘Wat kijkt u ernstig en dat nog wel in deze heerlijke tijd van het jaar, nu op het plein die prachtige kerstboom wordt opgericht. Ik denk dat u van uw huis uit 's avonds de lichtjes kunt zien.’

‘Waar?’ vroeg Josientje en ging even naast de muzikant op het ijzeren hek zitten, aan de rand van het grasveld. Toen wees de oude man haar twee juffrouwen met zwarte luifelhoeden op met een rood lint er overheen, die druk in de weer waren met een

heel grote sparreboom, terwijl een man, die op een ladder stond, bezig was lampen te schikken tussen de takken.

‘Dat zijn een juffrouw en een meneer van het Leger des Heils,’ zei de muzikant, ‘die geld inzamelen om een feest te geven voor arme mensen en ik maak muziek om geld te verzamelen voor mijn vrouw, want die is blind. Maar nu moet jij me eens vertellen, waarom je zo ernstig en een beetje verdrietig keek.’

Josien vond het erg gezellig zo te zitten naast die oude man, hij had iets warms en gemoedelijks over zich. Ze voelde, dat ze hem vertrouwen kon. Daarom legde ze hem haar moeilijkheden uit, dat ze haar vader beloofd had vrienden te zoeken, maar dat ze niet wist, hoe die te vinden. De man keek haar toen op een manier aan, die ze nooit meer zou vergeten en zei voorlopig niets. Hij legde de viool onder zijn kin en speelde een kerstliedje. Daarna zei hij, en terwijl hij sprak kwam de hond dichter bij en legde zijn kop op de knieën van zijn baas:

‘Ja, ja, vroeger heb ik dat ook wel eens moeilijk gevonden, maar ik geloof, dat alle mensen eigenlijk je vrienden zijn, alleen, ze hebben het te druk en zijn soms te vergeetachtig om zo te doen als je van een vriend zou verwachten. Ik kan je dat zo best

niet uitleggen, misschien kunnen die mensen ginds bij die kerstboom, die het feest voor de armen voorbereiden, je dat beter vertellen. Maar kijk nou eens, hoeveel mensen niet een dubbeltje gooien in de koperen spaarpot op de rug van mijn hond, allemaal mensen, waarvan je dat nooit zou gedacht hebben en die van zichzelf niet gedacht hadden, dat ze zo aardig waren; eigenlijk is ieder die mij een dubbeltje geeft, een beetje mijn vriend. Moet je kijken, zus, op de brug denken ze nog aan heel andere dingen en dan opeens merk je, dat ze ook vrienden kunnen zijn, let maar eens op!'

Josien ging dus samen met de muzikant zitten kijken. Eerst kwam een meneer met een wijde jas en lelijke pik-ogen langs. De muzikant fluisterde: 'Die loopt erover te denken, hoe hij zijn buurman een poets kan bakken.' De man kwam voorbij de hond, opeens veranderde er iets in zijn gezicht, dat vriendelijk ging staan en hij gooide een geldstuk in de gleuf van de spaarpot. Dan kwamen er twee dames aangewandeld, de één in een groene, kale mantel, de andere in een jas van prachtig bont. Die in de kale mantel keek zuur omdat ze jaloers was op de prachtige mantel van de vriendin, maar kijk toch eens, toen de hond haar aankeek met zijn lieve lobbes-ogen, toen knipte ze niet alleen haar tas open

om geld in de bus te gooien, maar ze haalde ook nog een suikerklontje voor de dag dat ze de hond liet eten. En wie kwam daar aan? Joost! Hij trapte achter een steen aan en bootste luidkeels een sirene na, maar bij de hond bleef hij staan. Hij aaide hem over de kop en Josien hoorde duidelijk dat hij 'Vooruit, dan maar geen ijsco' zei. Uit zijn broek diepte hij een uit rose schriftenvloei gevouwen portemonnaie op, haalde er een dubbeltje uit en gooide dat in de bus. Hij had Josien niet gezien en was alweer, luid de sirene nabootsend, weggehold.

Josien schaamde zich een beetje omdat ze die bewuste middag helemaal niet had gemerkt, dat Joost ook aardig kon zijn.

Ze had wel uren naast de muzikant willen zitten, zo gezellig vond ze het bij hem. Ze vroeg hem wie de koperen spaarpot op de rug van de Sint Bernard zo keurig poetste en hoorde, dat de blinde vrouw van de muzikant dat deed. Die stelde er haar eer in, dat het koper fonkelde en schitterde in de zon. Ze was niet altijd blind geweest, dus ze wist nog precies, hoe mooi glimmend koper er uitziet en al zag ze het zelf niet meer, ze wou ziende mensen tracteren op dat mooie gezicht.

Eindelijk werd het tijd voor Josien om op te stappen, maar ze had een prettig gevoel van binnen,

heel anders dan toen ze van huis ging. 's Avonds stond ze nog een poos te kijken naar de kerstboom op het plein, die voor het eerst helemaal verlicht was en dacht er terwijl aan, wat er die dag was gebeurd. Plotseling wist ze het, ze had alvast één vriend gevonden, de muzikant op het plein, en nu leek het haar niet meer zo moeilijk om er nog meer, ja, om er heel veel te vinden.

Terwijl de kerstliederen van de radio uit de nevenkamer zachtjes tot haar doordrongen, kleedde Josientje zich met een vredig en gelukkig gevoel uit.

De vrienden

De volgende dag goot het zo hard, dat de mensen holden naar de portieken. De bakkers stonden met opgeslagen kragen onder de luifels van de winkels te schuilen en zelfs de slagersjongens gaven het op, zetten hun fiets onder de treurwilg aan het water en wachtten de bui af. Josien, die een kerstbrood had moeten kopen, werd net op een stuk weg, waar ze niet schuilen kon, door de stortbui overvallen en toen zag ze, hoe twee jongens midden in de regen op de grond zaten tegen het hek van het park aan. Maar ze waren niet alleen. Ze hadden een kleine, bruine hond met hangoren en een kort staartje bij zich. De jongens hadden hun jassen uitgetrokken. De ene jas moest dienen als vloerkleed voor de hond en de ander als dek. Je begrijpt, dat het niets hielp: jongens, hond en jasjes waren doorweekt. ‘Ga mee naar huis,’ zei Josien, ‘ik woon hier vlakbij.’ Met zijn

drieën plus de hond, die Fikkie heette, holden ze naar het hoge huis, waarin Josien beneden woonde. Het water liep met stralen op de grond. Josientje's moeder informeerde, wie de jongens waren. Ze heetten Herman en Gijs. Hun moeder verkocht kranten in een kiosk en hun vader was op zee. Herman, de oudste, zorgde anders voor zijn broertje, maar nu, net toen die gietbui kwam, had hij zijn huissleutel verloren en kon hij hun woning niet in.

Toen heeft Josientje's moeder gezorgd, dat de kinderen zich uitkleedden. De jongens kregen een trainingspak aan van Josien, waaraan je niet zien kon of het voor een meisje of een jongen was gemaakt, en toen gingen ze, na nog een kroes warme cacao gedronken te hebben en nadat Fikkie goed was afgedroogd en een bakje warme melk had op-

gelikt, naar de zolder. Nou, deze jongens waren verrukt van Josientje's prachtige speelgoed en wilden erg graag voorzichtig ermee spelen. Middenin moesten ze erg lachen, want daar kwam Fikkie aangelopen met Jojo op de rug. Het leek wel een circus. Toen het vijf uur geworden was trokken de jongens hun eigen kleren weer aan, die inmiddels bij de kachel waren gedroogd en gingen ze naar huis, waar hun moeder nu wel de deur voor ze zou openmaken, maar ze beloofden gauw terug te komen. Zo had Josien er nog twee vrienden bij.

Het was nog kerstvacantie. Gijs, Herman en Josien zaten op de tree voor het zolderraam ernstig te overleggen. Josientje's vader had goed gevonden, dat Josien voor haar nieuwe vrienden een feest zou geven en nu zaten ze te verzinnen, hoe ze dat doen zouden en welke gasten ze zouden uitnodigen, want ze begrepen wel, dat er voor een echt feest meer mensen nodig waren dan zij met hun drieën alleen. Het moest een prachtig feest worden en voor de zoveelste maal vertelde Josien aan haar nieuwe vrienden, wat ze gezien had bij de prinses, die keer dat Jumbo op het bord van het ijs had gestaan. De jongens konden nooit genoeg horen over de lichten en de lakeien en over de mooie prinses Mirabella. ‘We

moeten alles opschrijven,' zei Josientje. 'Herman is de oudste, die zit al in de derde klas, dus jij moet schrijven,' en ze legde een sommenschrift op zijn schoot, waarin nog hele bladzijden onbeschreven waren.

'Dus eerst schrijven we op, wie er komen,' beval Josien.

Wie er komme schreef Herman, maar Josien dacht, dat dat fout was en daar kibbelden ze nog even over. Ze besloten straks even aan Josien's moeder te vragen, hoe het moest. Dan schreef hij op: Herman, Gijs, Josien. Daar moest ook nog over worden gepraat, want Josien wás er al en kon dus niet kómen. Aan de andere kant, was het gemakkelijk om de naam van Josien erbij te zetten voor het tellen van de glazen limonade. Ze besloten dus maar om de naam van Josien te laten staan. Wie nu nog meer? De muzikant. Hoe heet hij eigenlijk? 'Hondeman,' zei Gijs, maar dat was onzin, ze zouden hem vragen hoe hij heette.

Wie nou nog?

'Jojo,' zei Gijs, 'en de hond van de hondeman.' 'Onzin,' zei Herman, 'dat zijn de artisten, want het wordt natuurlijk een circus.' Maar Josien stond op één been te hinken van opwinding en riep erg hard omdat Herman en Gijs ook zo hard schreeuwden:

‘Eerst de mensen, eerst de mensen.’ ‘Ik weet niemand meer,’ zei Herman.

‘Zullen we de blinde vrouw van de hondeman, ik bedoel de muzikant, erbij vragen?’

‘Maar die kan de kunstenmakers niet zien,’ zei Herman.

‘Dan maken we muziek,’ zei Gijs.

Nu kreeg Josientje een idee. ‘Dan vragen we Frédéric erbij, dat is een erg aardige man. Hij is een componist, dat betekent dat hij muziekstukken en wijsjes verzint. En dan, wat denken jullie van juffrouw Truus, de wasvrouw? Dat is het liefste, vrolijkste mens, dat ik ken, een echte schat!’

Nu hadden ze dus zeven mensennamen, dat was wel genoeg en Herman zette er een streep onder met een mooie slinger er doorheen.

Het feest op zolder

De ochtend van het feest was het bij Josientje een drukte van belang. Gijs en Herman waren al 's morgens vroeg gekomen om te helpen, dat vond Josientje prettig. Maar toen ze luid stommelend de trappen op waren gelopen, beseften ze wel, dat ze het druk hadden, maar wát ze doen moesten wisten ze eigenlijk niet.

In de hoek van de zolder lag languit op de divan Frédéric. Josien had hem ook maar alvast gewaarschuwd en hij had een hele poos erg vriendelijk zitten kijken naar Josien en daarna naar buiten, naar de kerk. Het was alsof hij wat vragen wou maar niet durfde. Eindelijk deed hij het toch maar.

'Zeg, Josien,' zei hij, 'hebben jullie misschien een kleinigheid voor me te eten? Gisteravond had ik geen gelegenheid om voor mezelf te koken.'

Josien liep naar beneden om haar moeder te vra-

gen of ze iets had voor Frédéric en moeder maakte een diep pannetje met erwtensoep warm en legde daar een grote kluif en een hele worst in. Dit alles at Frédéric in een ommezien op, waarna hij languit op de oude divan neerviel en met zijn hoofd op een versleten zijden kussen in slaap viel.

Van Herman en Gijs had Josien ook weinig nut. Die holden als bezetenen in het rond, riepen 'hut, hoi, hut hoi', klommen op elkaars rug en dreigden meer rommel te maken dan dat ze erin slaagden de gezelligheid te bevorderen. Josientje had haar ouders gevraagd of ze helemaal alleen voor haar feest mocht zorgen en nèt kreeg ze spijt, dat ze toch maar niet haar moeder gevraagd had een handje te helpen, toen de wasvrouw binnen kwam. Die had een rood papieren roos in haar donkere haren gestoken, wat alvast feestelijk stond.

'Zo, nou gaan we feestvieren,' zei juffrouw Truus, 'echt lekker feestweer, motregen, mist, jé weer om het lekker thuis te hebben. Laat nou es kijken, wat is het voor een feest en wie komen er?'

Josientje liet het geld zien, dat ze van haar vader gekregen had om tractaties van te kopen en Herman en Gijs somden de namen der gasten op. Onderwijl stond juffrouw Truus naar de slapende Frédéric te kijken en verschikte iets aan zijn kussen.

‘Wat heeft hij toch een lief gezicht,’ zei ze zacht. Dan draaide zij de tengere jongeman met een kordaat gebaar de rug toe, vouwde haar armen voor haar mollige boezem en vroeg: ‘Weten jullie wel wat feestvieren is?’

‘Taartjes eten!’ riep Gijs.

‘Limonade drinken!’ schreeuwde Herman.

‘Nee, nee, nee,’ zei juffrouw Truus, ‘feest vieren is zorgen, dat de wereld anders wordt dan we dat gewend zijn, veel mooier, vol met verrassingen.’

‘Als een soort sprookje?’ vroeg Josien. ‘Je zegt het,’ knikte de wasvrouw. Opeens werd het meisje opgewonden. Ze ging op haar tenen staan en stak haar vinger in de hoogte alsof ze op school was; dan zwaaide ze met die vinger voor het gezicht van juffrouw Truus.

‘Ik weet het, ik weet het, Frédéric was de prins, die door betovering in slaap was gevallen.’ ‘Hij slaapt toch echt,’ vielen de twee broertjes in de rede.

‘Stil nou,’ riep de opgewonden Josien. ‘Hij slaapt echt, maar we doen alsof hij een prins is en als hij wakker wordt is alles anders geworden.’

‘Hoera!’ riepen de jongens.

‘Het wordt een toverland,’ zei Josien.

‘Laat eens kijken, heb je geen slingers en zilveren ballen?’ vroeg juffrouw Truus.

‘En de dieren uit de dierentuin, moeten die er niet bij zijn?’ riepen Herman en Gijs.

Nou, toen is daar op die zolder wat werk verzet! Eerst kwam de koffer met kerstboomversierselen voor de dag en juffrouw Truus prikte zilveren draden, waaraan schitterende rode en gouden ballen, trompetjes en klokjes bevestigd waren, aan de balken van de zoldering. Tegen de muur drapeerden ze de grote vlaggen. Daarna wilden ze een berg maken. Daartoe trokken ze een oud groen vloerkleed, dat sprekend leek op mos, over de trapleer en op de plekken van het kleed, die niet zo mooi meer waren, zetten ze grote papieren bloemen en schelpen, uit Josien's verzameling, werden in de plooien gelegd naast kleine spiegeltjes, die wel bergmeren leken en toen deze berg vol was geworden van allerlei verrassingen, werden de dieren uit de dierentuin, de olifant, het hertje, de giraffe op de berghelling gezet. Daarna ontdekten de kinderen twee houten tobbes. Die vulden ze met gruis en zetten er de ragebol, de luiwagen en de lange stoffer omgekeerd in. De stelen werden omwoeld en om de borstels vouwde juffrouw Truus handig groen crêpe papier en in deze heel ongewone palmen werden de kleine parkieten gezet, terwijl vergulde denneappels en glazen pegels van de kerstboom er onderaan

bengelden. Nu stonden dus in hun wonderland ook al fantastische bomen. Niets deed meer denken aan de gewone zolder. Maar nog was juffrouw Truus niet tevreden. ‘Prins Frédéric zal het toverland wel mooi vinden,’ zei ze, ‘maar de mensen die erin wonen... Jullie moeten immers ook anders worden dan anders.’

‘We moeten ons verkleden!’ riep Josientje.

‘Ik wil een tovenaar zijn!’ juichte Herman.

‘Ik ook,’ zei Gijs, maar Josientje wilde opeens zo dolgraag iets wezen, zo mooi, dat ze het haast niet durfde zeggen. Ze bloosde als ze er aan dacht. Bijna begon ze te huilen, zo graag wilde ze het opeens zijn. Gek, want tot dusver had ze er nooit over nagedacht en nu, onder de wonderpalmen, was de wens zo vurig geworden.

‘Wat wil jij wezen?’ vroeg juffrouw Truus, toen ze nog bleef zwijgen.

Josien sloeg haar ogen neer en plukte aan haar jurk. Toen boog de wasvrouw, die haar verlegenheid wel begreep, zich diep over haar heen en in haar oor fluisterde Josien toen: ‘Een elfje!’

Nu moesten ze natuurlijk gaan zoeken naar verkleedpakken. Maar luister nu, hoe handig juffrouw Truus was. Voor de ramen hingen vitrage-gordijnen. Die nam de wasvrouw eraf. Ze rende naar haar

kamer, kwam met spelden en naald en draad en nog allerlei terug en in een wip was Josientje met die vitrage en met een kransje van zilverlamé en een kerstboomster omgetoverd tot een beeldig elfje en van een stukje zilvercarton had ze twee mooie vleugels gekregen. Haar schoenen en kousen trok ze uit, niet dan nadat Herman en Gijs goed gekeken hadden of er geen punaises op de grond waren gevallen, waaraan zij zich bezeren kon. Nu zweefde ze voorzichtig rond en voelde zich al heel anders dan de gewone Josientje, dat, als het geen vacantie was, naar school ging en ze verbeeldde zich, dat ze haar dieren nog veel beter begreep dan vroeger.

In de hoek van de zolder hing een grote bos raffia en een stok, waartegen vroeger rozen groeiden. Van de raffia maakte juffrouw Truus een baard voor Herman en zette hem een lege bloemenmand op het hoofd. Ze slingerde hem een pluche tafelkleed om de schouder en gaf hem die groene rozenstok met witte knop in de hand. Zó zag hij er zeker als tovenaar uit.

Maar nu nog Gijs. Kijk, die had zich zelf geholpen. Want in een koffer had hij een oud wagendekje van schapenvacht gevonden, dat hij met een ceintuur als een schort om zijn middel had gebonden. Een mof, ook uit de koffer, zat met een riempje

onder zijn kin vast op zijn hoofd en met een stuk hechtpleister had hij een snor geplakt van raffia, zó lang, dat de punten bijna tot aan zijn borst reikten.

'Je lijkt nu een woest soldaat,' zei zijn broer.

'Nee, ik ben een wildeman,' antwoordde Gijs en in zijn hart betreurde Herman het, dat hij dit ook maar niet geworden was inplaats van tovenaar.

Gijs haalde een pook, die hij tussen zijn ceintuur gestoken had en ging daarmee Herman te lijf, die zich met zijn rozenstok verweerde. Het werd een hele vechtpartij, waartegen Josien machteloos was, want Frédéric bleef slapen en juffrouw Truus was even naar beneden naar haar kamer gegaan. Juist toen de twee broers over de grond lagen te rollen, zo, dat Josien bang werd, dat de mooie raffia-snor en de baard kapot zouden gaan, sprong er iets van de zoldering naar beneden, net tussen de beide jongens in, zodat ze van schrik uit elkaar stoven. Dat was Jojo in een prachtig roodzijden broekje, dat Josien's moeder expres voor de gelegenheid voor hem had gemaakt. De rakker had al de tijd boven op de steunbalk van de zoldering gezeten om goed te kijken, wat daar allemaal gebeurde.

Toen klonken er vreemde geluiden: Bons, bons, bons ging het op de trap en trippel, trippel, trippel, en dan nog tedom, tedom, tedom zoals het klinkt als

iemand niet gewoon trappen loopt, maar het ene been telkens naast het andere op een tree zet. Er was gefluister en gebrom en gegichel, dat gauw werd gesmoord, een geluid alsof iemand met een vinger even de snaren van een viool aanraakt. Dan hoorden ze duidelijk de volle stem van juffrouw Truus, die zei: ‘Vooruit mensen, een, twee, drie.’

Josien pakte Herman beet en Herman gaf Gijs een hand, zodat het elfje, de tovenaar en de wildeman naast elkaar stonden in een rij voor de nog steeds slapende Frédéric. Er werd luid op de deur gebonsd, zo hard dat Jojo van angst bij zijn vrouwtje op de schouder ging zitten en daar vloog de deur open en de mooiste optocht die je je voorstellen kunt kwam binnen.

Voorop liep de Sint Bernardhond. De koperen spaarpotten op zijn rug blonken als zonnen en twee vlaggetjes staken in de gleuven, terwijl een krans van klimop-groen de lieve hond om de hals hing. Daarachter, arm in arm, kwam de muzikant met zijn vrouw binnen. De muzikant droeg een geklede jas met een witte bloem in het knoopsgat. Aan zijn arm liep zijn vrouw. Ze was blind, maar ze keek alsof het niet hinderde, dat ze niet zien kon, omdat ze zich al de prachtige, kleurige dingen, waarvan ze 's nachts droomde, overdag herinnerde. Misschien

zag ze nu wel vlindervleugels of zonnebloemen of het schild van een groene tor of een wolk met goud er omheen. Zo verrukt althans stond haar gezicht. Daarachter kwam juffrouw Truus, die immers al mooi was doordat ze een rode bloem in het haar had gestoken, doch die nu bovendien een kanten tafelloper, die ze een sopje had moeten geven, om haar hals had gedrapeerd. Het prettigste was dat ze een theeblad droeg, waarop een grote taart stond met brandende kaarsjes en daarnaast waren glazen en een fles limonade voor de kinderen en wijn voor Frédéric en een kruik met iets lekkers voor de muzikant en zijn vrouw.

Op dit plechtig moment gebeurden er twee dingen: Herman had de tegenwoordigheid van geest om de parkieten, die immers zingen konden, op te winden en Jojo liet de zilveren klokjes, die aan zilveren draden van de zoldering hingen, klingelen door met grote sprongen van balk naar balk te springen. Het was een prachtig gehoor.

De oude man en de oude vrouw maakten een buiging voor het elfje, de man zette de viool onder zijn kin en begon het lied van de vogeltjes en de klokken te begeleiden.

Toen geschiedde er iets merkwaardigs met Frédéric. Hij was niet verkleed, maar zijn gezicht kreeg

op het horen van die klanken zo'n verheven uitdrukking, dat niemand zich zou kunnen vergissen. Hij wás een prins, een prins die over de wereld van klanken regeerde. ‘Maar dat is prachtig, dat is hemels,’ zei hij, toen hij de ogen opende. ‘Hier nog even tegen aan slaan, nu nog deze bel en nu nog iets donkerders.’ Hij zag de glazen voor zich en vulde ze tot op onderling ongelijke hoogten en vóór hij dronk tikte hij er met een lepeltje tegen aan, wat een heel lieflijk melodietje maakte. Iedereen was verbaasd, zo mooi als het klonk, en Josientje begon helemaal vanzelf op deze klanken en maten te dansen.

‘Nu is de wereld betoverd, wat heerlijk!’ zei Frédéric.

‘Ja, ik ben de tovenaar,’ zei Herman en nu had Gijs weer spijt, dat hij enkel wildeman was.

‘Heb ik het niet gezegd,’ zei juffrouw Truus, die haar hoofd niet kwijt was, want ze had stoelen en krukjes aangesleept, zodat iedereen gezellig kon zitten, ‘een feest is pas een echt feest als alles anders wordt dan anders.’

Voordat er over een plan gesproken was bleek het feest al in volle gang. Want de componist en de muzikant waren direct vrienden geworden en praatten samen. Of liever, praten kon men dat haast niet

noemen, want ze zeiden niets anders dan: ‘Kent u dit?’ en dan tokkelde de muzikant een deuntje en dan zongen ze samen en de componist vroeg: ‘Hoe vindt u dat?’ en tikte op de glazen een wijsje, dat hij zelf verzonnen had. Frédéric was het te moede alsof hij weer zestien jaar was en alles tot muziek werd en de muzikant dacht terug aan de tijd, dat hij meende, dat hij voor volle zalen zou spelen, gekleed in een zwart pak en dat de mensen voor hem zouden klappen. Toen wist hij nog niet, dat hij aan de rand van het trottoir zou zitten bij weer en wind en dat enkel zijn hond en de voorbijgangers naar hem zouden luisteren.

Josien was het te moede alsof ze in de wieg gelegd was voor elf. Het was zoveel prettiger te dansen en te huppelen dan gewoon te lopen. Dansende schepte ze stukken taart op borden en zorgde ervoor, dat ieder een eigen kaars op zijn schoteltje kreeg.

De vrouw van de muzikant, die zich tante Lucella liet noemen, terwijl haar man de aanwezigen verzocht hem voortaan als oom Rinus aan te spreken, trok haar buurjongen bij de mouw. ‘Wil je me zeggen, hoe alles er hier uit ziet?’ vroeg ze.

‘Ik ben een tovenaar,’ zei Herman, ‘en ik zal u eens even zo betoveren, dat u ziet, hoe prachtig het hier is. Ginds is een berg.’

‘Is hij hoog?’ vroeg tante Lucella. ‘Heel hoog,’ antwoordde Herman, ‘tot aan de lucht.’

‘Tot aan de sterren,’ zei Gijs.

‘Tot aan de maan,’ voegde Josientje eraan toe. ‘Ik ben een elf en elfen dansen in het maanlicht.’

‘De grond is bedekt met mos,’ zei Herman.

‘Met bloemen,’ zei Gijs.

‘Met schelpen,’ zei Herman weer.

‘Wat prachtig,’ prevelde de blinde vrouw. ‘Dan zijn er zeker bergmeren?’

‘O zeker, zij spiegelen,’ zei Josientje. ‘Het liefst willen elfjes bij die spiegelende meren dansen en als ze moe zijn knielen ze aan de oever en bekijken zichzelf.’

‘Ach, dat alles had ik eigenlijk geweten, dat de wereld zo mooi was, alleen moet ik tot mijn schande bekennen, dat ik het niet altijd zelf kon geloven, maar nu weet ik het toch weer zeker,’ zei tante Lucella.

‘Er zijn ook wilde beesten,’ kwam Gijs tussenbeide. ‘Ik weet ervan, want ik ben de wildeman. Ik heb een schaapsvacht voor en een snor tot op mijn borst. Ik ken vooral de wilde beesten, die op de berg wonen. Er is een olifant en een giraffe en er zijn bomen op hoge stammen, waaraan glinsterende vruchten groeien.’

‘Wat je toch zegt!’ zei de oude vrouw, ontzet van bewondering.

‘Ja en de kruinen bewegen, want de apen springen van tak naar tak; zoudt u zo'n aap wel een hand willen geven?’

En zonder een antwoord af te wachten riep hij Jojo.

Het aapje sprong naar beneden, want het kende de jongens al heel goed en Gijs zette het levende aapje bij de blinde vrouw op schoot, die er niet genoeg van kon krijgen de dunne, kille vingertjes te strelen.

‘Nu begint de voorstelling,’ riep eindelijk de wasvrouw en klapte in de handen. Het aapje Jojo sprong van de schoot van tante Lucella en ging op de rug zitten van de grote hond tussen de twee vlaggetjes en de grote hond ging heel vlug in het rond lopen, terwijl de toeschouwers juichten en klapten.

Het volgende nummer was dat de hond alleen kunstjes maakte. Hij liep op zijn achterste poten, ging dood liggen en het grappige daarbij was, dat Jojo, die een beetje jaloers was en niet velen kon, dat de hond alleen al het succes oogstte, precies deed als de hond. Stond de grote Sint Bernard op zijn achterste poten, dan stond Jojo ernaast; gaf de hond een pootje, dan deed de aap hetzelfde; sprong de

hond door een hoepel, dan deed Jojo het ook.

Na dit nummer waren de beide broertjes aan de beurt om kunsten te vertonen. Ze deden gymnastiek aan de vliegende rekstok, klommen op elkanders rug en eindigden ermee, dat ze een wilde dans uitvoerden zoals men wel op platen ziet, dat wilden in het oerwoud dansen.

Nu was de beurt aan juffrouw Truus, maar de wasvrouw, die altijd zo vrijmoedig was en goedlachs en druk, werd nu plotseling verlegen en stond als een klein kind met haar rokken te draaien.

'Ik kan immers niets,' zei ze. 'Enkel wassen en strijken.'

'En lachen,' riep Josien.

'En zingen,' riepen de jongens.

'Maar ik kan de woorden nooit onthouden,' zei de arme juffrouw Truus. 'Ik weet nooit meer dan één regel en dan zing ik verder: lalala.'

'Nu, wat hindert dat? Dan zing je die éne regel,' zei de muzikant.

Nu ging juffrouw Truus in postuur staan en zong: 'Het leven is heus niet zo kwaad, trala, lalala,

lalalaa!' En bij dat tralalala vielen al de aanwezigen in en oom Rinus tokkelde erbij op de viool en het werd zo'n lawaai, want de tovenaar en de wildeman liepen hoe langer hoe doller te grimassen en te springen, de hond rende weer in de kring rond en Jojo buitelde op de dikke vacht van de Sint Bernard, dat horen en zien je verging. Frédéric drukte de handen tegen de oren. 'Genade, genade,' riep hij, 'niet zo'n lawaai, dat houd ik niet uit.'

Toen werd het kalmer en men ging zitten en begon weer te lepelen van de taart, waarin nootjes en vruchten bleken te zitten en zelfs heerlijke zilveren erwtjes en gesuikerde violen.

'Weet je, wat we nu moesten gaan doen,' riep Josien, nadat ze gegeten en gedronken hadden, waarbij vooral Frédéric en de muzikant erg genoten want herhaaldelijk schonk oom Rinus de glazen vol en klonk met Frédéric, 'we moesten elkaar verhalen gaan vertellen, een verhaal over het mooiste, wat je ooit beleefd hebt. Oom Rinus, u moet beginnen.'

'Zó, moet oom Rinus beginnen en het moet mooi zijn, het mooiste wat ik beleefd heb...'

Hij legde de viool neer, ging overeind staan en krabbelde zich eens op het hoofd. 'Je moet weten, dat ik heus niet zoveel moois heb meegemaakt. Het is niet alledag feest geweest zoals vandaag!'

Toen werd tante Lucella onrustig. Ze kwam een beetje moeizaam overeind, zocht met haar handen in de lucht en greep daarna haar man bij de mouw. Ze trok zijn hoofd naar beneden en fluisterde hem iets in het oor.

‘Vooruit dan maar, omdat jij het bent,’ zei oom Rinus en ging weer zitten. Hij stopte zijn pijp en zei toen: ‘Ik zal jullie vertellen, wat er gebeurde, toen ik een jongen was van acht jaar.’

Het verhaal van oom Rinus

‘Ik woonde met mijn moeder in een heel nauw, donker steegje. Het was er zo nauw, dat mijn moeder, als ze met haar overbuurvrouw wat wou praten, niet de moeite nam om de trap af te lopen en aan de andere kant weer op, maar ze duwde het raam open, riep: ‘Marie, oehoe,’ dan duwde de overbuurvrouw ook het raam open en dan praatten ze rustig met elkaar, zonder dat ze iets luider hoefden te spreken dan gewoon. 's Maandags riep ze: ‘Marie, oehoe,’ en dan kwam gauw het antwoord: ‘Antje, oehoe!’ ‘Een, twee, drie, vang!’ zei mijn moeder en gooide de waslijn naar de overkant, die buurvrouw Marie opving en aan een haakje vastmaakte en dan hingen de twee vrouwen de was dwars over de straat te drogen.

Dat klinkt nu heel gezellig en je zult zeggen, dat die straat of liever die steeg er grappige vlaggen op nahield in de vorm van theedoeken en broeken en

hemden, maar als je beter keek wás het niet vrolijk, want omdat de huizen zo vlak tegenover elkaar gebouwd waren, viel er nooit een sprankel zon. Het daglicht kwam nooit in onze kamer. Je moest eigenlijk de hele dag de lamp branden, maar dat kostte geld en omdat we dat niet hadden, moesten we maar zo goed en zo kwaad als het ging in het donker onze weg vinden. Meestal slenterde ik op straat, want thuis viel er toch weinig leuks te beleven, want mijn moeder was meestal uit werken. Ook als het regende of stormde zwierf ik buiten. Maar op mijn achtste verjaardag werd ik erg ziek, ik moest thuis blijven en in bed en dat zou wel twee maanden duren. Ik kon niets doen dan me vervelen. Plaatjes kijken, knutselen, geen denken aan, het was te donker om iets behoorlijks uit te voeren. Ik lag daar maar en toen de pijn over was kon ik niets anders doen dan luisteren. Als je niet kunt knutselen of lezen of spelen dan leer je pas wat luisteren is. Je weet niet half, wat je niet allemaal voor dingen hoort, waar je, als je gezond bent, geen idee van hebt.'

'Ik weet het best,' zei Frédéric. 'Ik heb altijd voor mijn plezier geluisterd.'

'Prachtige geluiden zijn er te horen, waar je op verzuimt te letten,' zei de blinde vrouw. 'De wind, de regen, het gesjilp van vogels.'

‘En de winkelbel. In onze steeg was een winkeltje, waar je petroleum, vuurmakers en turf kon krijgen; het was heerlijk te luisteren naar de bel.’

‘Ik weet nog andere geluiden,’ riep Herman, ‘de tram.’

‘En voetstappen.’

‘En water dat kookt.’

‘En radio,’ zei juffrouw Truus.

‘Mis,’ zei oom Rinus, ‘die was er nog niet, toen ik een kleine jongen was en daar gaat het nu juist om, want ik hield verschrikkelijk veel van muziek. Soms, 's avonds, hoorde ik het geluid van een viool, dat in het straatje klonk, maar heel uit de verte kwam het. En toen ik ziek was, lag ik maar steeds te wachten of ik het geluid weer zou horen en ik nam me voor om, zodra ik beter was, te zullen uitzoeken, waar dat prachtige geluid vandaan kwam.’

‘Van een straatmuzikant,’ zei Josien.

‘Nee,’ zei oom Rinus, ‘want het was net alsof het helemaal hoog uit de lucht naar binnen dreef, alsof de engelen viool speelden en ik het horen kon omdat ik ziek was en daardoor met meer inspanning luisterde dan een gezond mens. Het geluid kwam ook niet elke avond, enkel als de wind uit een bepaalde richting kwam.

Toen ik eindelijk op mocht staan was het zomer,

maar zo'n verschrikkelijk warme zomer, dat de mensen met rode bezwete gezichten liepen te zuchten.

Het was in onze steeg bijna niet om uit te houden, het leek alsof alle viezigheid van in ons slop verdwaalde katten en honden weer begon te ruiken. Eindelijk, na weken en weken van hitte brak er een geweldig onweer los. Het regende zó, dat onze smalle steeg veranderde in een beek. Alle kelders liepen onder. Ik zag hoe een klomp als een scheepje dobberde. Mijn moeder hield haar blote arm buiten het raam om te voelen, hoe het water, dat uit de ruimte van de lucht viel, eindelijk ook ons steegje fris spoelde.

Toen na een tijd de regen ophield was het alsof alle mensen elkaar tevreden toeknikten. ‘Ha,’ zeiden ze, ‘wat heerlijk’ en wie het maar even kon doen schonk een lekker glaasje melk of limonade

in om te vieren, dat de moordende hitte en het angstig onweer voorbij waren en de mensen weer met nieuwe moed beginnen konden. Mijn moeder bezat geen limonade, maar ze gaf mij een glaasje water met een schep suiker erin en knikte me daarbij eens extra

vriendelijk toe.

‘Nu is mijn Rinus ook weer beter,’ zei ze.

Op dat moment hoorde ik weer de engelenmuziek klinken en ik bedacht me geen ogenblik, maar holde naar beneden. Het kon me niets schelen, dat het water tot aan mijn enkels klotste. Ik liep het geluid dat bleef klinken tegemoet.

Onze steeg kwam uit in een nauwe winkelstraat. Er was daar een lampenwinkel, waar wel honderd lichten brandden. Boven de winkel was het hoge huis donker, maar daar waar het dak begon was een klein rond raampje verlicht en ik wist

nu wel stellig, dat uit dat heel hoge ronde raampje de vioolmuziek naar buiten stroomde.

Naast de helverlichte winkeldeur was nog een gewone bruine huisdeur.

Er waren zes huisbellen boven elkaar en boven elke bel was een kaartje geprikt, waar een naam op was gekrabbeld. Op het bovenste stond: LUCIUS, LUCINE EN LUCELLA. Ik keek maar naar boven en het enige bijzondere wat ik meende te bespeuren was, dat er veel duiven cirkelden boven het huis. Hoe moest ik het toch aanleggen om naar boven te komen?

Ik stond maar en ik stond maar en er gebeurde niets. Maar na een lange, lange tijd was het net alsof

aan de andere kant van de deur ook iemand wachtte. Ik vond dat een beetje een griezelige gewaarwording en kuchte eens. Toen werd de deur geopend en stond er een vrouw voor me, die me een poos sprakeloos aankeek. Ze was lang, mager, bleek en haar rode haar zat op krulspelden gedraaid. Eindelijk was het alsof er leven kwam in haar ogen en ze kreeg een kleur tot in haar hals.

'Is het héús waar, zijn er nog jongens met een goed hart op de wereld?' zei ze. 'Ben je heus gekomen om mijn jongen plezier te doen? Dus jij hebt de adverentie gelezen en bent hier naar toe gekomen omdat je het niet kon verdragen, dat mijn arme, kleine zoontje, die zo prachtig viool speelt, alleen zou blijven...? Och, gelukkig, gelukkig, we zijn gered! Als je wist, hoe vreselijk ik het vond om met Lucette en Lucius de wereld in te trekken en mijn arme jongen, die helaas niet lopen kan, eenzaam achter te laten. Al de tijd dat het onweer duurde en ook daarna heb ik achter mijn gesloten voordeur gestaan om te luisteren of er misschien iemand komen zou. Ik durfde niet zonder een vriendje voor mijn zoon de trappen op terug naar boven. Hoe heet je, mijn lief kind?' vroeg ze, terwijl ze haar handen op mijn schouders legde en me recht in de ogen keek.

'Rinus,' antwoordde ik, helemaal verbouwereerd. Ik begreep er niets van. De vreemde vrouw had haar arm nu om me heen geslagen en trok me mee de trappen op naar boven. Het duurde een hele poos, vóór we de zolderverdieping bereikt hadden, want de vrouw bleef op iedere overloop staan om me over de haren te strelen of alleen maar om te zuchten van opluchting. Zo leerde ik iets begrijpen van wat er aan de hand was. De vrouw, haar man en haar dochtertje waren kunstenmakers, die in circussen optraden en de wereld afreisden, maar het zoontje Leo kon niet lopen en moest alleen op de zolder achterblijven, tot de familie, misschien na maanden, weer thuis kwam. Nu hadden ze in de krant een advertentie gezet, die luidde: WELKE JONGEN WIL VRIEND WORDEN VAN EEN AARDIGE MUZIKALE JONGEN, DIE TEGEN HET ALLEEN ZIJN OPZIET?

Toen ik binnenkwam moest ik even wennen, zo anders was de zolderkamer, dan alles, wat ik ooit gezien had. Tegen de scheve muren waren bonte reclameplaten opgehangen, waarop met grote, rode krulletters de namen *Lucius, Lucile* en *Lucella* stonden gedrukt. Boven die namen zag men op de plaat een man en een vrouw dansen op een paard met pluimen en een blond meisje stond ernaar te kijken met een duif op het hoofd en één op haar schouder.

In de verste hoek van de kamer stond een man, enkel gekleed in een gestreept badpak met een grijze lange broek eroverheen, te koken. Hij was net bezig een blaadje af te plukken van een grote lauwerkrans, die aan de muur hing, dat hij in de soep liet vallen. Op een laag divanbed tegen de muur onder het ronde raampje, dat mij van de straat af al was opgevallen, lag een kleine jongen van mijn eigen leeftijd met een viool onder de kin. Hij legde die naast zich neer, toen ik binnenkwam, keek me enige ogenblikken ernstig aan en begon, met zijn hoofd in het kussen, gesmoord te snikken. Zijn moeder boog zich over hem heen. 'Leo, Leo,' zei ze, 'waarom huil je nu, begrijp je dan niet, dat dit het vriendje is, dat ik je beloofd heb en dat hier bij je zal komen als wij weg zijn, om met je te spelen en te praten? Nu zul je immers niet meer zo alleen zijn!'

De kleine jongen bleef nog even nasnikken.

'Dat is van de opluchting, van de blijdschap, omdat je gekomen bent,' zei de vrouw en nu kwam ook de man van het petroleumstel vandaan, veegde zijn handen even aan een plukje haar op zijn borst droog en pakte me nu bij de kin, die hij optilde om me in mijn gezicht te kijken. Hij keek me een paar minuten recht in de ogen, waarbij ik een heel raar, verlegen soort gevoel kreeg en zei toen: 'Een goed ge-

zicht, Lucile, een beste jongen, hij zal wel muzikaal zijn. Houd je van muziek?'

Ik wou 'ja' knikken, maar kon mijn hoofd, dat de man nog altijd bij de kin beet had, niet bewegen. Maar mijnheer Lucius - ik begreep dat dit de paardrijder was, die Lucius heette - snapte mijn bedoeling toch wel, want hij zei: 'In orde, werk voor jou aan de winkel, Leo. De jongeheer hier komt bij jou op visite en jij geeft hem vioolles.' Daarop liet hij me los en begon weer in de soep te roeren, terwijl hij onderwijl een paar diepe kniebuigingen maakte.

Gedurende dit gesprek was het huilen bedaard en zat Leo mij een beetje verlegen aan te kijken. Wij hadden nog geen woord tegen elkaar gezegd, wij deden niet anders dan elkaar goed opnemen om te zien of wij elkaar aardig vonden.

Wat mij betreft zag ik direct, dat Leo erg in mijn smaak viel en dat ik niets liever wilde dan vaak hier komen om op deze bonte zolderkamer in zijn gezelschap te zijn, terwijl het me heerlijk leek om viool te leren spelen.'

Toen hij zo ver gekomen was hield de verteller, oom Rinus, even stil om zijn pijp, die dreigde uit te gaan, weer aan te trekken.

‘Weet jullie,’ vervolgde hij, ‘Josientje heeft me gevraagd, wat het mooiste is, dat me in mijn leven is overkomen. Dat mooiste komt nu. Alles wat ik jullie verteld heb is pas de aanloop geweest.

Op een gegeven moment zei de vader van Leo: “De soep is klaar, roep Lucella.” Toen duwde zijn vrouw, Lucile, jullie weet wel, zij die me van de straat af mee naar boven had genomen, een deur open, die toegang gaf tot een plat. Daar stond een klein, blond meisje tussen een zwerm duiven. Ze maakte heel zachte kirgeluidjes en de duiven zetten zich op haar hoofd, haar schouders en armen en één kwam er een stukje brood pikken, dat ze tussen de lippen hield geklemd.

Lieve kinderen, destijds vond ik dit het mooiste, dat ik mijn hele leven gezien had: dit blonde, kleine meisje, dat daar in de avondlucht stond na het onweer, met de duiven om zich heen, die haar kusten en zo met haar vertrouwd leken. En nu ik een oude man geworden ben en heel veel anders van de wereld heb gezien, nu vind ik van alle plaatjes, die in mijn herinnering zijn bewaard, dit nog steeds het allermooiste. Weten jullie nu wel, wie deze kleine prachtige Lucella geworden is?’

‘Toch niet...’ begon Herman en hield verlegen op.

‘Toch niet...?’ zei op zijn beurt Gijs en ook Josientje begon iets te denken, maar kon haar eigen gedachten niet geloven.

‘Toch wel,’ zei oom Rinus. ‘Mijn vrouw, tante Lucella, was toen ze heel jong was, dit lieve meisje met de duiven. Toen kon ze nog net zo goed zien met haar grote blauwe ogen als jullie. Pas veel later is het ongeluk gebeurd...’

‘Niet erover praten,’ zei de oude vrouw en streelde heel lief langs de mouw van de muzikant. ‘Je hebt prachtig verteld. Jullie weten nu nog niet, dat Rinus' moeder gedurende de tijd, dat mijn ouders met mij de circussen afreisden, met Rinus samen is gaan wonen bij mijn broertje Leo en dat Leo en Rinus grote vrienden zijn geworden. Leo heeft hem werkelijk leren viool spelen en, maar dat hebben jullie al begrepen, wij zijn, toen we groot waren geworden, samen getrouwd en heel ons leven waren we gelukkig, nietwaar, man?’

Dit keer was het de beurt van oom Rinus om een beetje verlegen voor zich uit te staren, maar de oude, blinde tante Lucella, die de kinderen en Frédéric en juffrouw Truus nu met heel andere ogen dan voorheen bekeken, was nog niet uitgepraat.

Tante Lucella

‘Staan er hier geen hoge bomen voor het huis?’ vroeg ze.

‘Jazeker,’ antwoordde Josien.

‘Dat dacht ik al. Ik meende het geruis te horen. Wil iemand dan even het raam open zetten en me voor dit raam brengen?’

Dit gebeurde. Toen ging de oude vrouw rechtop staan, hief de armen opzij en maakte kleine kirgeluidjes, en zie, de duiven, die immers in de bomen voor het huis woonden, fladderden, wat nog nooit gebeurd was, naar binnen en gingen op haar hoofd en schouders en armen zitten en één pikte met zijn snavel aan haar mond.

De kinderen, die het zagen, waren er stil van en de oude oom Rinus kreeg betraande ogen, zo greep het hem aan, terug te zien wat hij als achtjarige jongen voor het eerst beleefd had, de dag, die beslissend

was geweest voor zijn hele verdere leven. Want hoe had een arme kleine jongen als hij ooit viool kunnen leren spelen? En dat hij getrouwd was met zijn vrouw was eigenlijk ook al beslist, toen hij Lucella als kind ontmoette. Eigenlijk begonnen al die belangrijke dingen te gebeuren, toen hij, tijdens zijn ziekte, zo gespannen had liggen luisteren naar de vioolmuziek, die in zijn donkere kamer naar binnen dreef. Zo zien jullie, dat de kleinste dingetjes iets kunnen betekenen en dat het zaak is goed op te letten opdat je van al die schijnbaar nietige dingen niets ontgaat.

Vervolg van het feest op zolder

Iedereen had nu iets tot de algemene gezelligheid bijgedragen. Josien had als elfje gedanst en eigenlijk was het hele feest aan haar te danken, juffrouw Truus had de versiering geleid en gezongen. Gijs en Herman hadden kunsten gemaakt, de St. Bernardhond en Jojo hadden al heel veel grappigs laten zien en misschien hadden oom Rinus en tante Lucella wel voor de grootste verrassing gezorgd. Alleen Frédéric had nog niet veel meer gepresteerd dan dat hij als een prins had geslapen en als een prins was ontwaakt.

‘Frédéric, eigenlijk moet jij nu wat gaan vertellen,’ zei Josien.

Frédéric glimlachte zachtjes en zei:

‘Ik vind het wel wat moeilijk om te vertellen, omdat ik nooit goed weet, wat ik me verbeeld heb en wat echt is gebeurd, maar ik stel jullie voor, dat

ik het spel ga spelen, dat ik anders speel als ik alleen ben. Dan neem ik een potlood en leg voor me een oude krant of zoiets. Dan sluit ik mijn ogen en prik lukraak met mijn potlood op het papier en dan probeer ik mezelf iets te vertellen over het woord, dat mijn potlood geraakt heeft. Een erg prettig spel, ik kan het jullie aanraden.'

'Er zijn hier geen kranten,' zei Josientje.

'Ik weet wat,' zei de wasvrouw. 'Iemand van ons wijst een voorwerp hier op zolder aan en dan vertel je daar over, wat je te vertellen hebt.'

'Ik zal wat aanwijzen,' riep Herman.

'Nee, ik,' zei Gijs.

'Ik stel voor, dat tante Lucella het voorwerp aanwijst,' zei juffrouw Truus.

'Goed,' zei tante Lucella, 'maar breng me dan bij die berg, die hier moet zijn.' Dit gebeurde en na enige aarzeling tastte de blinde vrouw toen naar een klein hard ding, wat een schelp bleek te zijn.

'Een schelp, je moet over een schelp vertellen,' riepen verschillende stemmen door elkaar heen.

'Een schelp,' prevelde Frédéric. 'Wat heerlijk, dat het juist een schelp mag zijn, want niets is gemakkelijker dan daarover iets te vertellen. Ik zal ook maar beginnen over de tijd, dat ik een kleine jongen was.'

De schelp

‘Ik was dan enig kind,’ begon Frédéric.

‘Net als ik,’ zei Josientje.

‘Ja,’ zei Frédéric, maar ik was meer alleen dan jij. Want jij gaat naar school, maar ik had een oude huisonderwijzer, die me les gaf en ik had nooit vriendjes. Ik stond dikwijls in de leerkamer naar buiten te kijken of ik niet een kind zag spelen en ik gaf mijn onderwijzer dan verkeerde antwoorden op zijn vragen. Vroeg hij: hoeveel is zestien en zestien? dan zei ik ‘elf’ en de onderwijzer sloeg dan met de platte hand op de tafel en zei dat ik de domste jongen was, die hij ooit had les gegeven.’

‘Het is twee en dertig,’ zei Gijs.

‘Ja, maar ik zei “elf” omdat ik niet naar zijn vraag geluisterd had en net bezig was te tellen, hoeveel mussen er op de rand van onze fontein zaten. Dat waren er elf. Maar dat kon ik de man niet uitleggen,

want hij gaf niets om mussen. Ik verlangde elk jaar erg naar de zomervacantie omdat ik hoopte, dat mijn leven dan wat minder saai zou worden.

Op een ochtend kwam een knecht mijn schoenen halen, die naar de schoenmaker moesten worden gebracht.

“Frédéric,” zei hij, “ik heb iets gehoord, iets afgeluisterd, dat u wel pleizierig zult vinden. U gaat op reis. Toen ik vanmiddag de kippenpastei aan uw tante moest presenteren, zei mijnheer uw papa, dat u naar zee zou gaan. Ik denk dat u dat wel prettig zult vinden.”

“Is het heus waar?” vroeg ik en begon door de kamer te dansen.

“Maar u mag niet laten merken, dat ik u dat verteld heb, want dan zou ik misschien worden weggejaagd...”

Ik wilde niet, dat deze vriendelijke man, die eigenlijk mijn enige vriend was, moeilijkheden zou krijgen. Maar als ik 's avonds naar de salon ging om mijn ouders goede nacht te wensen, dan zei ik, omdat dit de enige momenten van de dag waren, dat ik mijn vader en mijn moeder zag: “Goede nacht, papa en mama, gaan we misschien nog ergens heen van de zomer?”

“Zou jij dat wel willen, kleine rakker,” zei papa

dan, streek over zijn snor en ging door met zijn gesprek met een van zijn vele gasten. En mama, die ook al met een dame op de canapee zat, zei: “Wie weet, wie weet?” en gaf de dame naast haar een knipoog. Zo wist ik nog net zoveel als tevoren.

Eindelijk kwam het warme seizoen. Het was de tijd, dat de knechts inplaats van hun zwarte, hun witte zijden kousen aan kregen.’

‘Het lijkt wel alsof het lakeien waren,’ zei Josien.

‘Het waren ook lakeien,’ antwoordde Frédéric.

‘Maar lakeien wonen toch alleen bij hertoginnen en prinsen?’ vroeg Josien.

‘Maar mijn vader was ook een prins,’ zei Frédéric.

‘Oooo!’ riepen de kinderen in koor. ‘We dachten, dat we je enkel voor dit feest tot een prins hadden gemaakt.’

‘Wat doet het er toe!’ zei Frédéric. ‘Enfin, het was dus zomer en toen ik weer bij mijn ouders werd gebracht om ze goede nacht te wensen, zei mijn moeder:

‘Nu mijn kleine, ongeduldige jongen, het is zover, morgen gaan we op reis.’

En werkelijk, de volgende dag stonden er veertien auto's in de oprijlaan. In de voorste stapten papa en mama.

In de tweede moest ik zitten met de onderwijzer

en een kinderjuffrouw voor de nacht en één voor de dag. In de volgende wagens zaten allerlei mensen, die mijn ouders geen dag wilden missen: een dame om de kraagjes op de japonnen van mijn moeder te strijken, en een kok om een bepaald soort omelet te klutsen voor mijn vader, een jongen die extra goed schoenen kon poetsen en zo meer en dan volgden er auto's vol met koffers.

Ik dacht, nu ga ik naar de zee. Ik was één keer, toen ik vier jaar was, naar een strand geweest en was daar altijd met verlangen aan blijven terugdenken. Heerlijk was het daar. Maar later was het me nooit meer gelukt om die grote watervlakte nog eens te zien te krijgen. Nu zou dat dan gebeuren, dacht ik, en ik had al plannen gemaakt om een prachtig fort van zand te bouwen, tunnels wilde ik er in graven en het versieren met schelpen. Maar waar ik bovenal naar verlangde was het geruis van de branding.

We reden de hele dag en daarna nog een dag en toen we uitstapten was het donker.

'Zijn we nu bij de zee?' vroeg ik aan een van de kinderjuffrouwen.

'Ja, we zijn nu bij een See,' antwoordde ze.

De volgende dag vroeg ik, of ze gauw mijn schop en emmer uit de koffer wilde halen, want ik wou

direct gaan scheppen, waarop iedereen me hartelijk begon uit te lachen. Wat was het geval? We waren niet naar een zee gereisd zoals ik bedoelde, maar naar een meer, dat de buitenlanders ‘See’ noemden, een soort grote vijver tussen bergen. Golven waren er niet te bekennen. Zand was er niet, enkel maar stenen, en dat aanzwellende en weer afnemende geruis, waar ik zo naar had terugverlangd, vond ik hier niet. Hoewel het plaatsje, dat mijn ouders hadden uitgezocht, wel mooi was, voelde ik me diep teleurgesteld.

We woonden in een groot hotel. Meestal moest ik me zoet houden op een van de ijzeren stoelen, die op het grint voor het gebouw stonden, tussen allemaal opgeprikte oude heren en dames. Of ik werd met de kinderjuffrouw of de huisonderwijzer uit wandelen gestuurd langs nette, afgeperkte paden.

Op een dag, toen ik daar zo liep, gelukkig met de jongste en aardigste van de kinderjuffrouwen, kwamen we bij een woonwagenkamp. Een jongen zong een soort liedje en de andere kinderen strekten hun handen uit om geld van ons te krijgen. Maar er was iets, dat mijn aandacht trok. De zak van de jongen stond bol en ik zag iets van een prachtige kleur rose er uitsteken. De jongen zag, dat ik nieuwsgierig

naar dat glanzende ding keek. Onmiddellijk hield hij op met zingen en haalde het voorwerp te voorschijn. Het was een schelp, een prachtige schelp zo groot als een fikse appel. Van buiten was hij romig geel met grote stekels, maar van binnen was hij glanzend rose met een grote, donkere gleuf omzoomd door een soort witte tandjes. De jongen bood de schelp te koop. Ik smeekte de juffrouw hem voor mij te kopen, wat ze deed. Ik lette op niets meer dan op mijn schelp.

Toen we het doel van onze wandeling bereikt hadden, een bank die op een heuveltje stond vanwaar je een mooi uitzicht had op het meer, dat ze hier zo verraderlijk See noemden... toen de juffrouw haar handwerk uit haar tas had gehaald en begonnen was onbeschrijflijk saaie kruisjes op een grijze lap te borduren, hield ik de schelp eens tegen mijn oor. Ik kon het nauwelijks geloven: ik hoorde de zee, de echte. Duidelijk klonk me het ruisen tegemoet en toen ik dat geluid binnen mijn bereik had,

was het niet moeilijk om mij de rest erbij voor te stellen: de golven, het schuim, de schelpjes en de zilte lucht. Die hele dag was ik in een opperbest humeur. Nu ik de zee om zo te zeggen in mijn zak had begon ik ook mijn omgeving met wat vriendelijker blik te bekijken.

Die avond gebeurde er iets bijzonders. Ik had een droom, die ik mijn leven niet meer heb vergeten. Soms denk ik wel eens, dat het geen droom is geweest, maar dat het me in werkelijkheid is overkomen. In ieder geval geloof ik, dat het het belangrijkste moment is geweest van mijn leven.

Ik was door de juffrouw naar bed gebracht en ze had me verlaten. De schelp had ik mee onder de deken genomen en die hield ik weer tegen mijn oor om het ruisen te horen, maar eindelijk werd ik moe en ik legde hem naast mijn bed op het nachtkastje. Plotseling kwam het me voor alsof er iemand in mijn gezicht blies. Ik wreef over mijn wangen en wou weer gaan slapen. Maar daar was het weer heel duidelijk. Nu opende ik mijn ogen. Daar zat een klein mannetje op de rand van het nachtkastje. Zijn benen bungelden naar omlaag, heel dunne beentjes waren het als van een garnaal. Ook zijn armpjes leken op garnalenpootjes, maar zijn ogen deden nog het meest van al aan die van garnalen denken. Hij

zat te schudden van het lachen, waarbij zijn smalle lichaampje knarste.

‘Dommerd’ zei hij, ‘grote dommerd! Daar loop je de hele dag met mijn huis in je hand, je stopt het zelfs onder de deken en je komt niet eens op het idee om te kijken of er soms iemand in woont. Zijn huizen om er in te wonen of niet?’

‘Natuurlijk’ zei ik. ‘Maar is een schelp een huis?’

Het mannetje of wat het was klom boven op het marmer van het kastje om even een paar keer koppeltje te duikelen. Het lukte niet helemaal, want hij bracht het niet verder dan zijn rug en lag zo met zijn spillebenen en spillearmen te krabbelen, terwijl zijn lijfje heen en weer kronkelde.

Eindelijk kwam hij met een rukje overeind.

‘Zo,’ zei hij, ‘je moet me niet zo aan het lachen maken, dat is niet goed voor me. Ik dacht, dat ik er geweest was. Vragen of een schelp een huis is! Wat kunnen mensen toch een domme vragen stellen! Heb je nooit gehoord van oesters of van mosselen? Die wonen immers ook in schelpen. Nou dan?’

‘Dus u woont in die prachtige schelp? Maar die komt toch zeker heel ver hier vandaan?’

‘Heel erg ver,’ zei het garnalenmannetje en hield zijn hoofd een beetje scheef en ik had de gewaarwording dat hij me een beetje medelijdend aankeek

als iemand, die zulke verre dingen kent en van zulke geheimen weet, dat hij niet eens beginnen kan om er met een domme jongen uit een hotel over te praten. Misschien was hij wel thuis in die wonderwereld, waarvan ik eens had horen vertellen, diep op de bodem van de oceanen, waar heel vreemde wezens leven, die lampjes dragen op hun kop en waar dieren wonen tussen bloem en vis en slangetjes, die electrische schokken geven aan wie ze aanraakt, zodat ze als vis vermomde bliksemstralen zijn, die door het water schieten.

In die geheimzinnige wereld was het garnaalmannetje misschien thuis. Hij moest mij, kleine jongen, wel een heel onogelijk dier vinden, want ik had geen lampjes en deelde geen schokken uit. Ik vroeg hem: 'Hoe komt het, dat je de zee hoort als je uw huis, die schelp, tegen het oor houdt?'

'Waarom niet?' antwoordde hij. 'Wat is daaraan voor bijzonders?'

'Ik vind het wél bijzonder, dat je de zee hoort terwijl hij er niet is,' zei ik een beetje boos over zoveel onbegrip.

Het mannetje draaide zich nu om en begon met zijn schaarhandjes op zijn rug over het marmeren blad te stappen. Eindelijk keerde het zich om en keek me weer aan. Zijn gezicht, dat zoëven zachtrose

was geweest, zag nu purperrood. ‘Neem me niet kwalijk, als mensen dom zijn, maak ik me altijd kwaad en jij bent een grote domkop, jongen, een vreselijke domkop.’

‘Dat zegt mijn onderwijzer ook altijd,’ zei ik een beetje ongelukkig.

‘Dat is een nóg grotere domoor dan jij bent,’ zei het mannetje, wat me weer een beetje goed deed.

‘Wat een onzin,’ vervolgde de bewoner van de schelp, ‘dat je de zee erbij moet hebben als je het geluid wilt horen. Wat onpractisch, krakemenietje, wat onpractisch! Zeg es: vader.’

Ik antwoordde, een beetje stotterend: ‘Vader.’

‘Nou,’ vroeg het mannetje, ‘begrijp je het nog niet, botterik? Zie je je vader als je dat woord zegt vóór je staan of niet? Nou, antwoord me es, zie je zijn snor en zijn kale kruin en zijn ridderordes of niet?’

‘Allicht zie ik hem voor me, als ik zijn naam uitspreek.’

‘Nou, en je vader is op het ogenblik in de bioscoop aan de boulevard, een heel eind hier vandaan, en als je zegt: zon, dan zie je hem schijnen; toch is hij allang onder.’

‘Dat is heel wat anders,’ zei ik, ‘dat is denken, maar je schelp maakt echt het geluid van de zee.’

‘Dat doe ik,’ zei het mannetje en het rood trok weer weg van zijn gezicht. Hij keek zelfs erg voldaan. ‘Zie je, de mensen, de meeste mensen brengen van dat denken niet veel terecht. Al zouden ze het willen, ze kunnen zich de dingen niet zo makkelijk verbeelden. Ja, als je zegt “vader” of “zon”, dan brengen ze dat nog wel voor mekaar en met eten of drinken lukt het soms ook nog wel eens, maar zodra het moeilijker wordt, poe, eerste klas-domoren zijn het. Kijk, jongen, ik vind het nou eens leuk om mensen te helpen, wanneer ze zich andere dingen wensen te verbeelden. Jongens, die verlangen naar de zee, bijvoorbeeld, die help ik door het geruis voor ze

naar boven te toveren. Waarom ga jij dat niet doen als je groot bent? Een mooi werk, een heel mooi werk...' Nu keek hij weer alsof hij de vissen met de lampjes in het voorhoofd zag of de vermomde bliksemstralen.

'Hoe moet ik dat doen?' vroeg ik.

'Dat is doodgemakkelijk,' antwoordde het garnaalmannetje. 'Je hoeft enkel maar wat klanken en geluiden door elkaar te klutsen. Er zijn onzegbaar veel geluiden op de wereld, die hannes je maar een beetje door elkaar en klaar is Kees. Ik weet niet eens het woord, dat aangeeft uit hoeveel klanken je de keuze hebt. Veel meer dan duizend millioen, veel meer dan trillioen. Ik kan het wel met cijfers zeggen. Schrijf maar op: één, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul, nul.

Dit duurde heel lang zo door en tengevolge van de eentonigheid van het geluid raakte ik in slaap.

Toen ik wakker werd was het ochtend. Er viel geen garnaalmannetje te bekennen, de schelp lag wel gewoon op mijn nachtkastje. Maar, hoewel ik me het gesprek met het wezentje niet meer precies wist te herinneren, toch heerste er een plechtig, ik zou bijna zeggen, een verheven gevoel in me. Het

was alsof ik slapend of liever dromend een heel belangrijk besluit had genomen. Toen wist ik het niet precies onder woorden te brengen, nu kan ik dat wel. Ik had het besluit genomen om componist te worden, dat is iemand, die probeert door klanken door elkaar te mengen, de mensen de dingen voor te toveren waarnaar ze verlangen. Dat had het garnaalmannetje me aan het verstand gebracht.'

Slot van hef feest op zolder

De kinderen begrepen niet helemaal het verhaal, dat de componist hun had verteld, maar ze vonden het wel mooi. Iedereen was er een beetje stil van geworden.

Toen hoorden zij een vreemd geluid aan de deur. Er werd tegen het paneel gekrabbeld en vooral de Sint Bernardhond werd er onrustig door. Juffrouw Truus ging kijken en wie stond daar? Fikkie, het hondje van Herman en Gijs, dat ze niet mee hadden kunnen nemen omdat het stoute beest die ochtend nergens te vinden was. Hij droeg een hengselmand in de bek, waarin rolletjes drop en pepermunt lagen. Eronder lag een brief van de moeder van Herman en Gijs, die immers overdag in een kiosk dingen verkocht. Deze luidde:

Lieve Josientje en verdere allemaal, weten jullie

wel, dat het al heel laat is? Dat je het zolang met het feest uithoudt is een teken, dat jullie veel plezier hebt. Maar de lantarens branden al, dus is het tijd, dat Herman en Gijs thuis komen, anders krijg ik de jongens morgen niet op tijd uit bed om de boodschappen te doen. In mijn kiosk heb ik geen ander lekkers dan pepermunt en drop. Ik geef Fikkie wat mee van de rolletjes, voor ieder één, zoek maar uit.

Dag Josientje, alvast hartelijk bedankt voor het plezier mijn jongens aangedaan,
DE MOEDER VAN HERMAN EN GIJS.

Josien ging even naar buiten kijken en warempel, het Drostemannetje op het grote gebouw aan de overkant was al verlicht. Het was inderdaad kinderbedtijd. Iedereen maakte zich gereed tot vertrek. Men bedankte Josien hartelijk voor de gastvrijheid en toen gingen de gasten naar huis. Iedereen vond, dat dit het mooiste feest was geweest, dat hij of zij ooit beleefd had.

Een bewogen schooldag

De vacantie was voorbij. Het schoolleven was in volle gang. Josientje hield ervan vroeg op te staan, gauw Jojo te verzorgen en dan lekker vroeg uit huis te gaan om vóór dat de bel ging nog op het schoolplein wat te spelen. Het was touwtje-springtijd en Josien was dol op touwtje springen. De laatste dagen had ze wat moeilijkheden gehad met Jojo, die met haar mee naar buiten wou, als ze de deur uitging. Als een klein kind pakte hij haar bij de hand en keek haar smekend aan. Twee keer was het al gebeurd dat Josien, toen ze het plein al over was plotseling zag, dat Jojo haar achterna was gekomen zodat ze weer helemaal terug moest om hem weer thuis te brengen. Hij was zo slim, dat hij elk raam kende, waarlangs hij de straat kon bereiken.

Deze ochtend echter was alles goed gegaan. Ze was weggekomen, naar ze dacht, zonder dat Jojo

het merkte en had een goed kwartier tijd om heerlijk te spelen op het schoolplein, dat aan de overkant van de straat, waaraan de school stond, was gelegen. Het eerste uur zouden ze rekenles hebben. De gewone gang van zaken was, dat de juffrouw een som op het bord schreef. De krijtjes, die daarvoor nodig waren, lagen in een richel onder het bord. Maar toen de juffrouw greep naar het krijt, was er geen stukje te vinden, wat gek was, want iedereen wist zeker, dat er de vorige dag wel vier krijtjes lagen. Hoe ze ook zocht, geen krijtje was er te vinden. Ten einde raad klopte de onderwijzeres aan de deur van de volgende klas, maar ook daar waren de krijtjes op onverklaarbare wijze verdwenen. En dat niet alleen, ook de bordespons was zoek en de derde klas, waar een glazen huis met witte muizen stond, was helemaal in rep en roer, want de deksel van het terrarium was er af en alle witte muisjes waren weg gelopen. De kinderen waren gillende bezig naar de kleine diertjes te jagen, die kris kras over de vloer liepen. In de vierde klas was er iets gebeurd, wat droevig zou zijn afgelopen als de juffrouw niet nog net bijtijds erbij was geweest om een ongeluk te voorkomen. Daar stond een aquarium, maar hier lagen de visjes op de grond te spartelen. Het moest net zijn gebeurd want de visjes leefden nog en begonnen

weer te zwemmen, toen de juffrouw ze terug in de bak zette.

Wie kon dat allemaal toch gedaan hebben? Alle juffrouwen waren verstoord en alle kinderen waren opgewonden en de concierge liep maar van klas naar klas met een blocnote om op te schrijven, wat er wel voor ergs was gebeurd. Niemand wist, wie de schuld er aan had. De kinderen praatten luid door elkaar heen, door het raam zagen ze hoe het hoofd van de school druk aan het betogen was tegen een politieagent, die net langs kwam gewandeld. Nee, er werd die ochtend niets geleerd. Op het laatst ging de bel, wat betekende, dat alle kinderen van de hele school

zich in het grote gymnastieklokaal moesten verzamelen. Klas voor klas stelde zich op in dat grote lokaal met zijn rekstok en ringen en klimpalen en een leren bok om overheen te springen. Toen iedereen zijn plaats gevonden had, tikte het hoofd van de school, mijnheer Van Duffelen, met een stok op de vloer, ten teken dat het stil moest zijn; daarna begon hij te spreken.

'Jongens en meisjes,' zei hij. 'Jullie weten al, dat er vandaag iets heel ergs gebeurd is. Iemand heeft een heel ongepaste grap uitgehaald. Dat de krijtjes weg zijn gemaakt, het is een raadsel en wie ze weggenomen heeft is erg ondeugend, toch is dat nog niet het allerergste. Veel ernstiger is het, dat iemand die lieve muisjes los heeft gelaten, want wie weet of ze nu niet in de klauwen terecht zullen komen van een poes, wanneer wij er niet in slagen ze bijtijds te vangen! Maar het vreselijkste van al is, dat de visjes op de vloer zijn gegooid, waar ze zeker waren dood gegaan als juffrouw Pee niet net op tijd was gekomen om ze in het water te stoppen.

De vraag is nu, kinderen, wie heeft dat allemaal gedaan?

Als ik jullie vraag: Heb ík het gedaan, wat is dan jullie antwoord?'

'Nee, nee!' riepen allen in koor.

‘En juffrouw Pee, en juffrouw Klaver? En meneer Dirksen of meneer Pothars?’

‘Nee, nee, nee!’ riepen de kinderen.

‘Er is hier geen vreemdeling binnen geweest, de booswicht moet dus in dit lokaal zijn. Ik vraag jullie: wie is het?’

Een jongen stak zijn vinger op en vroeg: ‘Mijnheer, zou het geen ekster kunnen zijn? Ik heb wel eens in een boek gelezen, dat eksters door ramen naar binnen vliegen en dingen wegnemen.’

Josientje voelde zich bij deze opmerking erg ongerust, waarom wist ze niet. Maar mijnheer Van Duffelen antwoordde, dat eksters alleen gouden of zilveren voorwerpen stalen en niets gaven om visjes of muizen. Bovendien woonden er geen eksters in deze straat.

‘Luistert goed,’ zei meneer Van Duffelen, ‘ik verwacht, dat de boosdoener zich meldt. Jullie weet, dat we met zijn allen bezig zijn te sparen voor een schoolreisje. Jullie hebt al weken lang vijf cent in het spaarbusje gestopt en daarvan zouden we volgende week met de boot uitgaan. Ik zeg je nu bij deze, als de ondeugd, die al dit naars heeft aangericht, zich niet meldt, wordt er niet gereisd!’

‘Òòò,’ riepen de kinderen met ontzette gezichten en ze keken elkaar vragend aan. Ze hadden zich zo

vreselijk op dat tochtje verheugd, waarvoor ze al weken verrassingen hadden voorbereid, mutsen geplakt, liedjes geleerd, zelfs was er door de hoogste klas een toneelstukje ingestudeerd.

‘Heeft er iemand iets te vertellen?’ riep mijnheer Van Duffelen. ‘Toe, komt er nog wat van?’

Maar terwijl hij die woorden uitsprak gebeurde er iets ongelooflijks. Een wolk wit stuifsel viel uit de lucht, net op de plaats, waar de hoofdonderwijzer stond. Op zijn hoofd, dat in het midden een beetje kaal was, kwam een hoopje wit poeder te liggen. Mijnheer Van Duffelen was, zoals te begrijpen is, diep verontwaardigd en enigszins geschrokken ook. Tegelijk moest hij hard niezen. De kinderen lieten gilletjes, sommigen begonnen te gichelen, want een gek gezicht was het zeker, anderen waren enkel maar geschrokken. Tot een jongen uit de hoogste klas riep: ‘Een aap!’

En werkelijk, daar had je Jojo. Hij zat op een balk in de nok van het lokaal en was bezig een bus Vim leeg te schudden op het hoofd van mijnheer Van Duffelen. Daarna slingerde hij de lege bus door de zaal en begon als een acrobaat aan de touwen van de ringen te zwaaien, vandaar sprong hij naar de klimpalen om een minuut later doodleuk op de rekstok te zitten kijken.

‘Jojo,’ gilde Josientje, ‘Jojo’ en ze snikte het uit van schrik.

Maar de kinderen van de school waren nu niet meer te houden. Ze schreeuwden en lachten en ook zij riepen ‘Jojo, Jojo’ en of mijnheer Van Duffelen nu al met zijn stok stampte en of de klasse-onderwijzers en -onderwijzeressen in hun handen klapten, het hielp niets. Het tumult was niet te bedaren. Josientje slaagde er niet in zich verstaanbaar te maken en Jojo, die merkte, dat hij met zijn toeren succes had, werd hoe langer hoe vlugger en ondeugender. Hij zwaaide aan de touwen, sprong op de zweefmolen, duikelde over de kop. Zelfs kwam hij een gegeven moment op de schouder van meneer Van Duffelen terecht, maar vóór deze hem kon grijpen zat hij alweer hoog in de nok van het dak.

De concierge had intussen vegers, ragebollen, schrobbers en bezems gehaald en nu begon een wilde jacht, hoe ook Josien haar best deed de mensen aan het verstand te brengen, dat het helemaal verkeerd was, wat ze deden. Ze had haar keel schor geschreeuwd en zat nu machteloos met haar gezicht in haar armen te huilen tegen de gymnastiekbok aan. Ze had erg verdriet en ze schaamde zich over het gedrag van haar Jojo. Toch begreep ze maar niet hoe hij hier kwam. Vermoedelijk was hij haar achterna

gelopen en het gebouw binnengewipt, toen zij, vóór zij ging touwtje springen op het schoolplein, haar tas even gezet had bij haar kapstok. Maar ze had van dit alles niets gemerkt. Intussen, terwijl ze daar zo tegen de bok aan zat te snikken, hield het lawaai aan. Nee, het was erger geworden, want mijnheer Van Duffelen, die op zijn school nog nooit zo'n herrie had meegemaakt, was de agent gaan opzoeken, die voor de school stond. Even praatten de agent en het schoolhoofd. Mijnheer Van Duffelen zei, dat hij geen ladder had, hoog genoeg om de lelijke aap uit de nok van het gebouw te halen. De agent kwam op het idee om uit te kijken naar een glazenwasser en bedacht zich, dat hij een straat verder zo juist een bezig had gezien. Afgesproken werd om die te gaan halen. Enige minuten later stond de man in zijn witte pak al in de deur van het gymnastieklokaal.

'Maar dat is Jojo,' zei de glazenwasser, die een erg aardige man was. 'Het aapje van Josientje. Is Josien hier niet op school? Als ik bij haar de glazen lap komt zij me altijd even met haar aapje goededag zeggen.'

'Josientje?' herhaalde mijnheer Van Duffelen. 'Wel wis en waarachtig is die hier. Daar zit ze. Wat doet ze? Och, ze zit te huilen.'

‘Nou maar, meneer,’ zei de glazenwasser, ‘dan heeft u mij met mijn ladder toch niet nodig. Als u die wilde jongens uit het lokaal jaagt dan heeft zij haar aapje direct bij zich, want die twee zijn onafscheidelijk van elkaar.’

‘Zo, zou u dat denken?’ zei meneer Van Duffelen en gaf alle onderwijzers en onderwijzeressen opdracht om hun klassen weg te brengen. Maar de leerlingen wilden zo erg graag blijven kijken en kregen verlof om, als ze doodstil waren, van buiten af door de ramen naar binnen te kijken. Het hoofd was onderdehand naar Josien toe gegaan, had haar eens op de rug geklopt en gevraagd of dit haar aap was.

Josien knikte en vertelde, dat ze het heus niet helpen kon, dat Jojo haar achterna was gekomen. Dat wou meneer Van Duffelen best geloven, ze moest nu maar gauw proberen om haar aapje te roepen. ‘Wilt u dan alstublieft een beetje ver weg gaan staan?’ vroeg ze. Dit deed mijnheer Van Duffelen. Josien riep toen: ‘Jojo! Jojo, kom bij het vrouwtje.’ Het leek wel alsof het aapje heel goed wist, dat hij erg ondeugend was geweest. Hij sprong wel uit de nok van het dak op een lagere steunbalk, maar bleef toen stil zitten met de handjes voor zijn apengezicht geslagen. Door zijn vingers heen gluur-

de hij om te zien of zijn vrouwtje heel erg boos was. ‘Jojo, Jojo,’ riep Josien eens. Eindelijk kwam er een erg schuldbewust apenkind naar beneden geklauterd, ging naast Josien staan en plukte met zijn vingertjes aan haar rok.

‘Foei,’ zei Josien. ‘Foei, stout beest,’ maar ze greep hem wel beet bij zijn arm, wat maar goed was ook, want op dat moment klonk er gejuich van de toeschouwers buiten, die joelden en in de handen klapten zodat de aap van angst bijna weer weggevlucht was. Doch zijn vrouwtje had hem stevig beet en het aapje begreep best, dat het om hem was, dat Josien had gehuild en sloeg zijn armpjes om Josien's hals.

Mijnheer Van Duffelen zei nu, dat er maar geen les meer gegeven zou worden die ochtend en dat Josien als de wind moest zorgen dat ze met Jojo weg kwam naar huis. Hij zou nu ook maar lachen om die gekke geschiedenis, die zoveel onrust verwekt had, maar dat Josien moest oppassen dat Jojo nooit meer tot de school doordrong.

Zo kwam het, dat Josientje een uur vroeger dan anders thuis was en heel wat te vertellen had aan haar moeder. Deze was de laatste tijd niet zo goed in orde en bracht de grootste tijd van de dag op de divan door.

‘Josien, Josien,’ zei haar moeder, ‘ik geloof nooit, dat we het beestje hier thuis kunnen houden, nu hij groter wordt en zulke ondeugende streken uithaalt.’

Josientje hoopte, dat haar moeder de zaak wat te somber inzag omdat ze een beetje ziek was, maar weldra gebeurden er dingen, zó erg, dat ze zelf ook wel besefte dat het wel heel bijzonder moeilijk was om een aapje, als het wat groter is, op te voeden. Luister maar eens wat er is gebeurd.

Het groene veertje

Jullie herinnert je misschien nog wel, dat er op de verdieping boven de woning van Josien een prinses woonde, die een dochter had, welke Mirabella heette? Nu dan, die Mirabella zou gaan trouwen. Dat was nog een hele geschiedenis.

Toen Mirabella nog maar een klein meisje was had ze eens Artis bezocht. Ze was onder geleide van een tante de hele tuin doorgedrenteld. Ze vond alle beesten heel mooi, alleen werd haar plezier wel een beetje vergald doordat de tante bij elk hok, waar ze voor stond, een opmerking maakte, die ze onplezierig vond. Zo zei ze de hele middag door: 'Pas op, niet aanpakken, achteruit, maak je handen niet vuil, ga uit de weg.' De liefste beesten noemde haar tante vies. Net dacht Mirabella, wat een zachte ogen heeft die giraffe of ze zei: 'Hu, wat een raar bespottelijk beest!' Wilde Mirabella in de kinderboerderij een

schaapje strelen, dan krijste haar tante: ‘Hu, weg, niet aankomen, ajakkes, die vuile wol, die zit vol luizen!’ Door al die opmerkingen was de pret toch niet zo daverend. Als slot zouden ze het vogelhuis bezoeken. Daar stonden wel honderd kooitjes op een rij met de snoeperigste vogeltjes, kleine ronde bolletjes van fonkelende veertjes met lieve kraalogen erin. Vogeltjes met gouden vlekken op de wangen en kleine grijze rijstvogeltjes en blauwe of groene parkieten. Sommigen streken met hun snavels tegen elkaar alsof ze elkaar wilden troosten omdat ze niet vrij konden rondvliegen. Mirabella dacht: Hier zal tante toch niets naars over kunnen zeggen, toen ze riep: ‘Ajakkieba, wat is het hier benauwd en wat een gekrijs. Kom gauw mee, Mirabella, hier is het niet om uit te houden!’

Nu stond er naast hen, voor de kooi van de kleine papegaai, die een paar woorden spreken kon, een jongen van haar eigen leeftijd samen met een heer met een baard. Mirabella voelde dat de jongen zich ook ergerde over de zure, bitse opmerkingen van haar begeleidster. Deze laatste zei: ‘Kom, kom, kom’ en duwde Mirabella naar de uitgang toe, zonder er zich iets van aan te trekken, dat Mirabella bleef omkijken omdat ze niet genoeg kon krijgen van de bonte vogeltjes. ‘Kind,’ zei haar tante, toen

ze eenmaal buiten waren, ‘ga jij hier zitten op die bank, dan ga ik kijken, of ik de chauffeur kan vinden, want we moeten nodig naar huis. Maar pas op, dat je niet opstaat, versta je me wel?’

Mirabella zat dus nogal ongelukkig op de bank, terwijl de dame wegwandelde, toen ze opeens voetstappen achter zich hoorde en een stem riep: ‘Meisje, meisje!’

Daar stond de kleine jongen, die zoëven in het vogelhuis naast haar had gestaan. Hij had een heel klein bouquetje in de hand, niet van bloemen maar van veertjes. Juister gezegd, twee kleine bonte veertjes waren het, afkomstig van een papegaai en een blauwe parkiet. ‘Dit is voor jou, meisje,’ zei hij. ‘Hoe heet je?’

‘Dank je heel hartelijk,’ zei Mirabella. ‘Ik heet Mirabella en hoe heet jij?’

‘Ik ben Carolus,’ zei de kleine jongen.

Nu verscheen ook de meneer met de baard, die

met heel vriendelijke stem riep: ‘Kom, kleine man, ga je mee?’

‘Ja dadelijk,’ antwoordde Carolus. ‘Ik moet Mirabella hier nog even iets vragen.’

‘Ga je gang, ga je gang, haast je niet,’ zei de heer met de baard en kuierde naar het hok met de dromedaris, die hij een worteltje toestak.

‘Wat ik vragen wou,’ zei Carolus. ‘Ik wou graag, als ik groot ben, met jou trouwen. Ik kom te wonen in een kasteel en ik zou het heerlijk vinden als jij later bij me was, want ik heb gezien, dat jij erg vriendelijk kijkt naar vogels. Ik ben van plan in mijn tuinen ook veel vogels te kweken. Het zou heerlijk zijn als mijn toekomstige vrouw daar plezier in had.’

‘Dat is een prachtig idee,’ zei Mirabella, ‘ik wil graag bij jou komen en ik zal alvast mijn best doen om veel over vogels te leren. Ik zal altijd op je blijven wachten. Maar nu moet je weggaan, want ginds komt mijn tante aan en die hoeft hier niets van te weten. Je veertjes zal ik altijd bewaren als teken van onze afspraak, maar wacht even, het is beter, dat jij er ook een van bij je houdt om je eraan te helpen

herinneren, dat we nu samen hebben afgesproken om later te trouwen,' Hierbij gaf ze Carolus het mooiste veertje, dat erbij was. Het was een blauw met zwarte vlekjes.

Mirabella had haar groene veertje gestopt in haar lievelingsboek, dat 'Alice in het Wonderland' heette, en als ze ooit eens verdrietig was nam ze dat boek uit de kast, keek naar het veertje en troostte zich met de gedachte, dat ze, als ze groot was, naast Carolus in een kasteel zou wonen en vogels zou mogen verzorgen.

Maar ze werd ouder en ouder en had allang de leeftijd bereikt, waarop meisjes zich verloven en zelfs trouwen en nooit hoorde ze meer iets van het vriendje uit de dierentuin. Nu kwamen er, daar zij eigenlijk een prinses was, telkens prinsen bij haar over de vloer, die aan haar moeder vroegen of ze met Mirabella mochten trouwen, maar Mirabella zei, dat ze het gegeven woord niet brak, dat ze zou trouwen met Carolus en anders niet. En of haar moeder en haar tante en alle prinsen en prinsessen en hertogen ook probeerden haar van haar stuk te brengen en haar uitlachten en zeiden dat Carolus vast allang een andere vrouw had, Mirabella bleef onverzettelijk. Ze werd ouder en ouder en bleef alleen.

Toen gebeurde het!

In alle kranten verscheen een bericht. Een visser, die uit was gevaren om haring te vangen vond in zijn net een fles en in die fles zat een blauw veertje met zwarte vlekjes en een brief erbij. Op die brief stond:

> *Prins Carolus van Erynië, die met een schip uit is gevaren om het vogelleven op verlaten eilanden te bestuderen, is gestrand op het eiland Flamingolië, dat op het hieronder geschetste kaartje met een kruisje is aangegeven. Wie deze fles vindt wordt*

verzocht zijn familie in Erynië te waarschuwen opdat ze een schip uitrusten om hem hier vandaan te halen. Tevens verzoekt hij bij deze een zekere Mirabella te zeggen, dat hij, Carolus, nog steeds op haar wacht en dat hij, ten teken daarvan, bijgaand veertje insluit.

Onder de brief stond het jaartal vermeld, waaruit op te maken viel, dat de fles met de brief en het veertje vijftien jaar op zee had gedobberd vóór de visser hem met zijn net had opgehaald.

Op zekere dag zat de oude prinses aan tafel. Ik zeg oud, maar hoewel haar gezicht rimpels vertoonde, haar haar was nog pikzwart. Ze drukte op de electrische schel, die altijd naast haar lag, en vroeg: ‘Laat mijn voorlezeres komen met de krant.’

Die voorlezeres was een heel spichtig mensje met een grote bril op haar neus. Mirabella zat aan tafel met een catalogus van vogelzaden voor zich, waarin ze lusteloos zat te bladeren.

Dan was er nog een stokoude zuster van de prinses-moeder, dezelfde, die twee-en-twintig jaar geleden met Mirabella Artis had bezocht.

‘Ik wens, dat men mij het avondblad voorleest,’ zei de prinses.

‘Wat zal ik u het eerst voorlezen?’ vroeg de voorlezers. ‘De advertenties of de ongelukken of...’ Maar plotseling zweeg ze, zette haar bril af, poetste eens aan de glazen, zette hem weer op.

‘Daar staat,’ zei ze, ‘uw naam,’ en ze keek naar Mirabella.

‘Wordt er in de krant geschreven over Mirabella?’ schreeuwde de oude prinses te luid van opwinding. ‘Dat kan niet.’

De stokoude tante griste de voorlezeres de krant uit handen en bracht die vlak bij haar oog.

‘Inderdaad,’ kraste ze, ‘er staat Mirabella.’

‘Als er ergens Mirabella staat, hoef ík daar nog niet mee bedoeld te zijn,’ zei de draagster van die naam doodkalm en verdiepte zich weer in verschillende soorten karwijzaad.

Toen las de voorlezeres voor, wat er over de fles en brief, die er in zat en over het veertje geschreven stond en nu was het Mirabella's beurt om zenuwachtig te worden.

‘Maar dat is mijn Girolus,’ zei ze en huilde en lachte tegelijk en holde naar haar kamer en kwam terug met het boek, dat ‘Alice in het Wonderland’ heet, en liet voor het eerst haar veertje zien, dat ze als kind van Carolus gekregen had, toen ze elkander hadden beloofd met elkaar te zullen trouwen.

‘Maar hij is de zoon van mijn lieve vriendin de prinses van Erynië. Waarom heb je ons dat niet eerder gezegd? Erynië, een zalig land, inderdaad een zalig land,’ zei de oude tante en keek zo gelukzalig als ze nog nooit gekeken had. ‘Weet je nog die rijsttaart, die ze ons daar te eten hebben gegeven, met pruimen...!’

Jullie begrijpt, dat er nu voor de familie bijzonder spannende dagen volgden. Wel was die fles gevonden met de brief, die vijftien jaar geleden was geschreven, maar leefde de arme prins Carolus nog, zo helemaal alleen op het eiland Flamingolië? Hoe had hij eten gevonden, hoe had hij voor zichzelf gezorgd? Onmiddellijk werd er een vliegtuig besteld en de oude prinses, Mirabella en de tante stapten erin en vlogen naar Erynië, waar de oude vorst, dezelfde die twee en twintig jaar geleden de dromedaris een worteltje gevoerd had, nog leefde, al werd hij ook in een wagentje rondgereden, omdat zijn benen te zwak geworden waren om hem te dragen.

Hier was het bericht van de gevonden fles ook al doorgedrongen en had heel veel emoties gewekt, want men had niet meer durven geloven dat prins Carolus, na zijn schipbreuk, nog leefde.

Net toen Mirabella met haar moeder en tante op het kasteel aankwamen werd een admiraal, met

twintig ridderordes in rijen op de borst, aangekondigd, die die dag uit zou varen om het eiland Flamingolië te gaan zoeken.

Drie weken duurde die reis, ondragelijke weken van spanning. Toen deze verlopen waren en de familie in het kasteel te Erynië voor de radio bijeen zat lotto te spelen, werd het avondprogramma plotseling voor een extra mededeling onderbroken.

'Hallo, hallo, luisteraars, hier volgt een zeer belangrijk bericht. Het schip, dat drie weken geleden uit Erynië is uitgevaren om prins Carolus te zoeken, die zich moest ophouden op het eiland Flamingolië, is behouden aangekomen. Het voornaamste doel van de expeditie is bereikt. Prins Carolus is levend en in goede welstand op Flamingolië aangetroffen. Thans is het woord eerst aan de admiraal, die het bevel heeft gevoerd over het schip, dat deze moeilijke tocht heeft volbracht en daarna zal prins Carolus zelf enige woorden tot u spreken. Het woord is nu aan de admiraal.'

'Luisteraars,' zei toen een donkere stem, 'zoals u reeds gehoord heeft, de tocht is volbracht. Het was door de hulp van de schetstekening, die de prins had aangebracht onder zijn brief, niet zo erg moeilijk om het eiland te vinden. Waar het kruisje op de getekende kaart stond, lag inderdaad Flamingolië.

Maar eenmaal wetend, dat de vogelliefhebber prins Carolus op het eiland moest vertoeven, was er nog een ander hulpmiddel om het gestelde doel te bereiken. Ik dacht namelijk, dat Flamingolië wel veel vogels zou herbergen en toen er op onze reis een gegeven ogenblik een zwerm vogels met fonkelende veren over ons schip scheerde, vatte ik het plan op, daar we in de buurt moesten zijn van de op de kaart met een kruisje aangegeven plaats, deze vogels te volgen. En zie, dit plan bleek juist. De eerste vogels, die citroengeel van kleur waren geweest, werden ontvangen en met gekrijs begroet door vogels met vuurrode veren, waarna er kwamen oranje en groen en blauw. Nog nooit zag ik of zagen mijn schepelingen zoveel vogels in zulke verlokkende kleuren bij elkaar. We hoefden niets te doen als deze fonkelwemeling te volgen, waarbij onze grootste zorg was, dat onze stuurman vergeten zou op te letten op de koraalriffen en klippen en ondiepten, want het was haast niet mogelijk de ogen af te houden van die vurige pracht. Eindelijk zagen we aan de horizon een eiland opdoemen, al was het heel moeilijk de omtrekken ervan te onderscheiden, daar het silhouet elk ogenblik veranderde. Toen we naderbij kwamen zagen we de oorzaak van dat verschijnsel. Wat eerst kruinen hadden geleken van

bomen, bleken later weer nieuwe vogelzwermen te zijn, die opfladderden en daarna weer in andere groeperingen gingen zitten. Toen we een inham invoeren en ons schip meerden aan een smal strand, dat weldra overging in een groene vlakte, bleek het daar ook te wemelen van gevederd gebroed. Het was moeilijk onze weg te vinden want overal lagen nesten met gespikkelde en kleurige eieren erin, maar de vogels, die anders wel eens kwaadaardig zijn, wanneer men hen in de broedtijd nadert, hadden nog geen slechte ervaring met mensen opgedaan, bleven stil zitten en keken ons schepelingen slechts nieuwsgierig na. De vlakte werd begrensd door een lage heuvelrug. Toen we na korte tijd de kruin hadden beklommen en van daaruit het binnenste van het eiland konden aanschouwen, zagen we iets liefelijks. Naast een helder bergmeertje omzoomd door lissen lagen, gebed tussen dikke toefen kleine, witte, sterk naar honing geurende bloemen, een aantal vogels. Ze waren zeer groot, welhaast zo groot als struisen, maar hun veren waren teer rose en schuimig wit en deden denken aan die van flamingo's. Wat onze bewonderende verbazing echter in vreugde deed omslaan was, dat een mens, een slanke man, lag te slapen met zijn hoofd op de rug van een dier vogels, die het zachtste en mooist denk-

bare kussen voor hem vormde. De man sliep en wij daar op die heuvelkam hielden als vanzelf onze adem in om hem niet te storen. Een gegeven ogenblik kwam er echter enige beweging in de flamingostruisen, zoals ik ze voortaan zal noemen. Er was een beweging gaande van links naar rechts met een effect alsof de wind over een grasveld strijkt. Toen we keken in de richting welke die verschuiving van houding scheen aan te geven, zagen we een wolk van het kleine soort vogels, dat we op zee al hadden waargenomen. Dit keer bleken het lichtblauw gekleurde te zijn, die uit de hoge hemel neerdaalden en neerstreken vlak naast de slapende man, die door het geluid van hun wiekslag ontwaakte. Deze vogels hadden allen iets in hun snavel, dat ze voor zich op de grond legden in een gelijkmatige cirkel, waarvan de man het middelpunt bleek te zijn. Toen vlijden zij zich om hem heen en keken hem vol verwachting aan. De man ging nu staan en streelde een elk over de rug, onderwijl glimlachte hij en zong een melodie, die niet leek op muziek door mensen gemaakt, maar nog het meest verwant was aan de slag van de nachtegaal. Zolang de man zong zwegen de vogels heel rustig, als het ware plechtig, maar daarna was het hun beurt om te zingen en hun lied was de zoetste vogelzang, die ik ooit gehoord

heb. Daarna hief de man het voedsel, dat in een kring om hem lag uitgespreid, op en ging ermee rond. Eerst kregen de flamingo-struisen hun aandeelen daarna werden de kleinere vogels gevoerd. Toen ontstond er een klein rumoer onder de menigte, waartegen de prins, want u begrijpt wel, dat hij het was, zich eerst lachend verweerde, maar de vogels drongen aan en het was duidelijk, dat ze wilden, dat ook hij at.

Toen ging er iets merkwaardigs gebeuren. Kleine zwermen, niet meer bevattend dan vijf vogels per soort, droegen in hun snaveltjes platte manden aan, gevlochten van twijgen en lis en in elk vlechtsel rustten een paar eieren. Het was alsof elke vogelsoort, de rode, de blauwe, de citroengele, de groene, enige van hun eigen eieren kwamen aanbieden. De prins nam met grote bevalligheid, zo beminlijk als ik zelden een mens iets heb zien verrichten, deze eieren in ontvangst. Daarna eisten de vogels, dat hij de eieren opat, terwijl zij toekeken; ze waren kennelijk bang, dat prins Carolus, in zijn overgrote bescheidenheid, zichzelf te kort zou doen. Het was terwijl hij daar bedachtzaam zat te eten, dat hij ons op de heuvelkam ontdekte en met een aantal lenige sprongen bij ons was. Het was een informeren van belang naar zijn vader en moeder, maar ook naar

een zekere Mirabella. Zijn behoud, zo zeide hij, dankte hij uitsluitend aan zijn vriendschappelijke verhouding tot de vogels, bij wie hij volgens zijn zeggen in de gunst was gekomen, doordat hij het lied van de nachtegaal kende, dat bij deze gevleugelde dieren uit het Stille Zuidzeegebied, waar de nachtegaal niet inheems is, een haast onbegrijpelijke verering geniet.

Thans echter, luisteraars, geef ik het woord aan prins Carolus van Erynië zelf.'

De radio knarste even. Toen klonk er een zeer vreemd geluid. De nachtegalenslag door een menselijke stem voortgebracht. Dan even zacht gebrom van de admiraal. Duidelijk waren de woorden te verstaan: 'Pardon, Hoogheid, u moet u ditmaal in menselijke taal verstaanbaar maken,' 'Och ja, ik vergat het,' zei de prins en vervolgde zijn rede in verstaanbare woorden, met slechts een licht vogelaccent uitgesproken, wat begrijpelijk is, wanneer men bedenkt, dat hij meer dan vijftien jaar alleen met vogels had verkeerd. Hij zeide:

'Lieve mensen, ik zal terug komen, al zal ik mijn vrienden hier, de vogels, node missen. Maar het feit, dat de kleine Mirabella, die na twee en twintig jaar wel een grote Mirabella geworden zal zijn, trouw op mij heeft gewacht, naar de admiraal mij zoëven

tot mijn onuitsprekelijke vreugde heeft meegedeeld, maakt dat ik niet aarzel. Ik kom direct, zo gauw als het schip kan varen, terug voor de huwelijksvoltrekking, maar ik hoop, dat mijn lieve aanstaande vrouw het goed zal vinden om vaak in Flamingolië te logeren, dat heerlijker is dan welk land ter wereld ook. Tot ziens, gegroet vader, moeder, Mirabella, gegroet bewoners van Erynië, tot ziens, tot ziens...'

Nu, jullie begrijpt, wat er in Mirabella omging na deze woorden, die via de radio tot haar kwamen. De tranen stroomden haar over de wangen. Haar moeder, haar tante, haar toekomstige schoonouders kusten haar, maar ze merkte het nauwelijks. Ze kwam pas tot zichzelf, toen ze gezang hoorde, dat naderbij kwam. Het was al avond, maar duizend lichtjes naderden langs de donkere paden van de kasteeltuin. Dat waren de kinderen van Erynië, die met bonte lampions, waarin kaarsjes brandden, kwamen aangelopen om haar toe te zingen. Voorop liepen een klein meisje en een kleine jongen. Samen droegen zij een mand, waarin tussen bloemen en vruchten een paar smetteloos witte tortelduiven gebed waren. De optocht bleef voor het bordes staan en Mirabella werd verzocht naderbij te treden om dit eerste huwelijksgeschenk in ontvangst te nemen. De zang hield toen een ogenblik op om de beide

kinderen de gelegenheid te geven om hun versje op te zeggen, dat aldus luidde:

't Veertje heeft de weg gewezen
om van droefheid te genezen.
't Loon voor uw standvastigheid
Word' u door de echt bereid.
Dat deez' duiven koeren, koeren
om u naar 't geluk te voeren.

Hierna viel het koor van grotere kinderen, waarbij grote mensen zich aansloten, in. De tekst van hun gezang luidde:

Wie het kindzijn niet verraadt
Vindt daarbij voor altijd baat.

Tot diep in de nacht klonken deze laatste woorden door de tuinen van Erynië en vandaar werden ze door de mensen in alle huizen overgenomen, ja, ze werden op de duur een slagzin in Erynië, door middel waarvan de bewoners elkaar, waar ter wereld zij elkaar ook ontmoetten, herkenden. Als bijkomstige opmerking wil ik wel vermelden, dat Erynië het grootste aantal dichters en kunstenaars bezit van alle landen ter wereld.

De bruiloft van Mirabella

Dit alles was gebeurd en sedertdien waren er weer enige maanden voorbij gegaan. Prins Carolus was teruggekeerd naar het kasteel van zijn vader, maar de feestelijkheden moesten nog even worden uitgesteld omdat hij eerst van top tot teen in de kleren moest worden gezet, want bij de schipbreuk, vijftien jaar geleden, had hij alles verspeeld en in Flamingolië had hij zonder kleren rondgelopen. Daarna moest er nog van alles voorbereid worden, zowel in Erynië als in het huis, waar Mirabella woonde. Eindelijk echter was het zover en op een dag in April zou de bruiloft worden gevierd.

De hele ochtend kwamen er telegrambestellers met gelukstelegrammen de stoep oplopen en de prachtigste bloemstukken werden bezorgd.

Uit de verdieping, waar de prinses woonde, was de vlag uitgestoken en het balcon was met groene

slingers omwonden. Het hele huis was trouwens in grote opwinding over de bruiloft. De zanger en de zangeres van de tweede verdieping hadden een mooi lied ingestudeerd, dat ze straks in de kerk, waar het huwelijk voltrokken zou worden, gingen zingen. De oude meneer en de oude mevrouw hadden hun leunstoelen vlak voor het raam gezet om goed te kunnen kijken als straks de bruid naar buiten kwam, want ze waren dol op bruiden, waarbij zij altijd een traantje wegpinkten omdat zij erdoor herinnerd werden aan hun eigen bruiloft, nu twee en zeventig jaar geleden. De wasvrouw, juffrouw Truus, was de hele week al druk in de weer geweest, want ze had alle vitragegordijnen en buffetlopers en tafelkleden en servetten een extra sopje gegeven. Zelfs de kleermaker van de bovenste verdieping keek minder bars dan anders, want ditmaal hoefde hij geen stukken te zetten op lelijke, kwalijk riekende pilo broeken, maar de prinses had een grote rol rose-rood koordfluweel naar de bovenste verdieping laten brengen, waarvan hij spiksplinternieuwe bruiloftsuniformen voor de lakeien maken moest, met korte broeken en getailleerde jassen met zilveren knopen. De grootste verandering echter had Frédéric ondergaan, want bij deze gelegenheid kwam het uit, dat hij de neef was van prins Carolus en dát niet alleen, maar

hij bleek de lievelingsneef te zijn geworden, met wie Carolus, na diens terugkeer uit Flamingolië, het liefst praatte. Of praten? Hun gesprek bestond eruit dat Carolus voor Frédéric probeerde de wijsjes te fluiten, die de fonkelende vogels plachten te zingen en Frédéric had daarvan een muziekstuk gemaakt, waarin al die zachte trillers, al dat gekweel en gekwinkeleer was verwerkt. De moeder van Mirabella was in het geheim en had de arbeid van Frédéric vorstelijk betaald. Nu kon hij kleren kopen en daar hij getuige was bij het huwelijk en dus mee zou rijden in de stoet, zag hij er prachtig uit in een grijsfluwelen pak met kanten lubben.

Josientje zat de ochtend van de bruiloft voor het raam van haar kamertje, vanwaar ze een mooi uitzicht zou hebben op de stoet. Ze was blij, dat het mooi weer was en dat de lente de eerste bloemen alweer had laten ontluiken. Vlak voor haar raam vlogen de duiven uit de hoge bomen en kleine mussen af en aan met pluisjes in hun snavel, waarmee ze het nest zouden voeren, waarin ze nu gauw eieren gingen leggen. Het waren flinke pluizen van roetzwarte kleur, zo groot dat de vogels nu wel gauw met hun nestbouw zouden opschieten. Voor het andere raam zat Jojo te spelen. Josien was net bezig zich te verwonderen, waar de vogels toch al die

zwarte pluizen vandaan haalden, toen er boven haar hoofd een groot rumoer losbrak. Er werd hard met deuren gegooid, ze hoorde roepen en er werd vlug langs trappen gedraafd. Maar Josien dacht, dat al dat kabaal wel met de bruiloft te maken zou hebben en trok er zich daarom niets van aan.

Plotseling werd er op de huisdeur gebonsd. Ze hoorde haar moeder met iemand praten, later kwam ook haar vader de gang op lopen. De stem van de vreemde bezoeker werd hoe langer hoe luider en nadrukkelijker en, naar Josien meende te horen,

zenuwachtiger. Josien, wat nieuwsgierig, liet zich ook maar van haar vensterkozijn afglijden om te kijken wat er aan de hand was.

Daar stond de opperlakei van de prinses, maar wat zag hij eruit! Zijn gezicht was doodsbleek, zijn haar hing woest over zijn voorhoofd, waarop zweetdruppeltjes parelden. Ondanks zijn prachtige nieuwe rose-rode uniform zag hij er zeer ontredderd uit. Wat kon er toch gebeurd zijn?

Het bleek, dat de oude prinses, zonder dat ooit iemand dit geheim had geweten, een zwarte pruik droeg, omdat ze tengevolge van zware koortsen sedert veertig jaar geen haartje meer op haar hoofd had. Het was zo kaal als een hand. Het ravenzwarte kapsel van de oude dame was dus niet aan eigen jeugdige haargroei te danken. Maar verbeeld je, nu net op deze dag der dagen, nu de hele wereld nieuwsgierig was te zien, hoe mooi zij er wel bij het huwelijk van haar dochter uitzag, was de pruik onvindbaar. Het laatst was hij gezien des ochtends in de vroegte, toen de pruikenmaker bezig geweest was om er krullen in te zetten voor het feest. De man was even de kamer uit gegaan om een diamanten ster te halen, die hij in het kapsel wilde bevestigen. Toen hij met het glinsterend sieraad in de hand terug kwam bleek de pruik te zijn verdwenen.

Josien's moeder vroeg of het raam misschien had opengestaan, waarop de lakei bevestigend knikte. Inderdaad, men had de kamer willen luchten omdat de vele rozen, die waren binnengebracht, zo'n zware geur verspreidden, dat de oude prinses vreesde er hoofdpijn van te zullen krijgen.

Toen Josientje dit hoorde schoot er een grote schrik door haar heen. Met ontzetting dacht ze aan de zwarte pluizen, die de mussen en de duiven met zoveel ijver hadden bijeengegaard. Ze holde naar haar kamer en ja, daar zat Jojo met de laatste resten van de pruik, wat niet meer was dan een rose zijden kapje, waaruit alle haren waren weggeplukt. Net was hij bezig om de allerlaatste krul door het open raam naar buiten te laten vliegen, waar deze handig werd opgepikt door twee vechtende mussen.

Dit was verschrikkelijk! Hierbij vergeleken waren de ondeugende streken, die het aapje in de school had uitgehaald, kinderspel. Maar hoe erg het ook mocht zijn, Josien moest deze vreselijke tijding aan de radeloze lakei mededelen. Het erge was dat de oude prinses geen tweede pruik bezat. In haar roodfluwelen japon met kanten zag zij er met haar kale bol allerbespottelijkst uit. Daarbij kwam nog dat net bericht was ontvangen, dat de koets met de twaalf bepluimde paarden, waarin de vorst van

Erynië zou uitrijden, onderweg was. De oude dame was te verbijsterd om te huilen, ze zat verstijfd van ellende op de kanapee met de handen voor het gezicht. Nu was alles zo prachtig in orde: alle banketbakkers van het land hadden samengewerkt om de heerlijkste taarten te bakken, de japon van de bruid was een droom van paarlen en kant en nu had een enkel aapje alles in de war gestuurd. Alle bewoners van het huis deelden in de verbijstering. Het was goed, dat de straat was afgezet, want de opperlakei was in staat geweest om met een grote schaar de eerste en beste voorbijgangster met mooi haar de vlechten af te knippen. Vooral Josientje voelde zich ongelukkig. Ze was in haar ellende de trappen opgelopen, naar juffrouw Truus, want als iemand troosten kon, dan was die het wel. Zo ook dit keer.

'Is dat alles, kind?' zei de wasvrouw. 'Laat mij eens denken.'

Dat denken duurde maar heel even.

'Zo,' zei juffrouw Truus, 'ik zal es effentjes een keuvelt je gaan houden met die prinses.' Ze liep vlug naar beneden, klopte aan en vroeg de oude wanhopige dame te spreken.

'Ik kom om u te helpen en te troosten,' zei ze.

'Och, dat kan niet, ik ben ontroostbaar,' zei de prinses.

‘Neemt u mij niet kwalijk, lariekoek,’ zei de wasvrouw. ‘Luistert u eens, u bent een prinses en wat u doet, daar kijkt iedereen met bewondering naar.’ ‘Dat is het hem juist,’ jammerde de dame met het kale hoofd.

‘U begrijpt me niet,’ zei juffrouw Truus. ‘Ik heb gisteren zo'n prachtig kanten kleedje voor u gewassen, waar is dat?’

‘In de kast, derde plank rechts,’ zei de lakei.

‘Geef op,’ zei juffrouw Truus.

De lakei bleef stokstijf staan, maar toen zijn bazin onmerkbaar knikte liep hij met afgemeten passen naar de kast en kwam met het mooie kanten kleedje terug. De wasvrouw griste het hem uit handen, naderde de oude dame. ‘U staat me toe?’ vroeg ze. Dan plooide ze met handige vingers de kant om het hoofd. Ze vroeg om de juwelen ster, waarover de lakei had verteld, die bevestigde ze in de kant, dan nam ze een toef witte pauweveren, die in een zilveren vaas op de schoorsteen stond, en naaide die opzij vast.

‘Kijkt u nu eens in de spiegel,’ vroeg de wasvrouw trots. En werkelijk, het leek alsof de prinses de prachtigste hoofdtooi had, die op de wereld te koop was. Ze zag er veel mooier uit dan vroeger met de zwarte pruik. Iedereen kwam kijken en sloeg de

handen in elkaar. Later bleek ook, dat alle mensen, die aanwezig waren geweest op de bruiloft of die plaatjes ervan gezien hadden in de tijdschriften, over niets met zoveel lof spraken dan over het kanten hoofddeksel van de prinses. Het werd dé grote mode. Geen dame op leeftijd, die zich respecteerde, kon het voortaan zonder een dergelijke muts met pauweveren stellen. Zo had juffrouw Truus de situatie gered en toen de koets met de hoge gasten uit Erynië voorreed, stapte de oude prinses haar gasten met een waardige glimlach tegemoet.

Maar Josientje, die erg was opgelucht, zag nu wel in, dat het niet mogelijk was om Jojo nog langer bij zich te houden.

Apen worden als ze groter worden te ondeugend. Terwijl ze weer op de vensterbank zat om toe te zien, hoe prinses Mirabella met een sluier van wel twaalf meter lengte naast prins Carolus voortschreed over de loper, die men over het trottoir had uitgerold, en toen de twaalf paarden stonden te stampvoeten voor de deur en hun hoofden met de rode pluimen schudden van ongeduld, toen overwoog Josien, met het aapje dicht tegen zich aangedrukt, dat het heel naar was, maar dat ze haar moeder gelijk moest geven. Ze zou afscheid moeten nemen van haar lieve, ondeugende Jojo.

Afscheid van Jojo

Toen Josientje de volgende morgen aan het ontbijt verscheen, brachten haar ouders het gesprek op Jojo. Josien moest een verstandig meisje wezen, zei haar vader en erin toestemmen, dat haar aap voortaan in Artis ging wonen. Daar kon hij op de apenrots een plezierig leven leiden, zonder dat hij in de verleiding kwam om ondeugende streken uit te halen.

Haar vader en haar moeder waren, eerlijk gezegd, verbaasd, dat Josien niet tegenstribbelde maar bedroefd met de zienswijze van haar ouders instemde. Haar vader had een beetje medelijden met zijn dochtertje. ‘Kom jij eens bij je vader,’ zei hij en sloeg zijn arm om haar middel. ‘Kijk mij eens aan, ik weet bijna zeker, dat er spoedig iets heel prettigs gaat gebeuren, zodat je niet lang zult treuren om je kleine aapje. Niet waar, moeder?’

Haar moeder keek haar nu op haar beurt erg geheimzinnig aan, maar toch legde ze de vinger op de mond.

‘Ik geloof wel, dat je gelijk hebt, vader,’ zei ze, ‘maar we moeten toch liever niet meer vertellen, want als niet doorgaat, waar we nu samen aan denken, zou het zo'n grote teleurstelling voor onze Josientje zijn.’

‘En voor ons,’ zei vader.

Op deze manier werd Josien wel erg nieuwsgierig gemaakt, maar veel wijzer werd ze niet. In elk geval was ze wat afgeleid van haar verdriet omdat ze gedurig aan het raden was, waarop haar ouders toch wel konden doelen.

Die middag bestelde Josien's vader een taxi. Voor het laatst riep het meisje haar aapje en samen met haar vader stapte ze in de auto, terwijl ze het diertje op haar schoot hield. Samen reden ze naar Artis en vroegen de directeur te spreken. Deze was eerst niet thuis en later in gesprek, zodat het een hele tijd duurde voor Josien met haar vader en Jojo bij hem werd toegelaten.

‘Aha,’ zei de directeur, ‘ik zie het al, we krijgen een nieuwe bewoner voor de apenrots, wat een lief diertje, hoe heet hij?’

Onderwijl wreef de directeur het diertje over zijn

kop en hij deed dat zo vriendelijk, dat Josien merkte, dat Jojo dadelijk op zijn gemak raakte. Daarna vertelde Josien uitvoerig, hoe ze voor haar pleegkind had gezorgd, welk voedsel hij lekker vond en ze eindigde ermee op te biechten, dat het beestje thuis niet meer te houden was. Bij het verhaal over de pruik van de prinses begon de directeur hartelijk te lachen.

'Meisje,' zei hij. 'Kijk maar niet zo sip, het is voor een aap niet eens leuk alleen te zijn.'

'Dat begrijp ik best,' zei Josien, 'want ik heb ook geen broertjes of zusjes.'

'Nu, maar voor jouw Jojo staat een heel apenhuis klaar, vol met vrienden en vriendinnen. Jij mag in Artis komen zoveel als je maar wilt, je hoeft niet eens entréegeld te betalen en als je lust hebt om op de oude manier nog eens een poosje met Jojo te spelen, dan vraag je het maar aan oppasser Hamer, die zal je dan direct bij hem brengen. Dan wandel je maar naar hartelust met hem.'

Tegelijk belde de directeur en een bijzonder vriendelijke man kwam binnen. 'Dit is Jojo,' zei de directeur, 'die bij ons komt wonen.' De oppasser, want dit was het beroep van de vriendelijke man, klakte met zijn tong en tot Josien's verbazing sprong de aap onmiddellijk op zijn schouder.

‘Zie je wel,’ zei Josien's vader, ‘Jojo lacht, hij begrijpt, dat er goed voor hem gezorgd zal worden. Zeg nu maar goededag en maak een afspraak met hem, wanneer je weer naar hem zult komen kijken.’

Hierop drukte Josien haar aapje nog eens hartelijk tegen zich aan en beloofde de volgende vrije middag terug te komen.

Het was gebeurd. Verdrietig en toch ook wel opgelucht verliet Josien met haar vader de kamer van de directeur en daarna de tuin van Artis. Nog nooit had ze zo weinig naar de hokken, waarin de andere beesten woonden, gekeken. Ze zeiden niet veel tegen elkaar, die twee, maar ze hadden allebei gedachten, waardoor ze in beslag genomen werden.

De geboorte

Het was Josien te moede alsof haar vader haar iets vertellen wilde, maar er niet goed toe kon komen.

‘U moet niet zo somber zijn, pappie,’ zei het dochtertje, ‘ik zal heus wel flink zijn.’

‘Dat is lief van je gezegd,’ antwoordde haar vader, ‘maar er is iets anders, waar ik aan denk. Hoe zou je het vinden als...’

Juist toen hij het begin van deze zin uitsprak waren ze bij de hoek gekomen van hun eigen straat. Haar vader hield middenin met spreken op, liet Josien los en rende vooruit naar huis, want voor het huis stond een auto, die hij herkende als de wagen van de dokter. Josien liep verbaasd achter hem aan.

Thuis was alles een beetje anders dan zij gewend was. Het leek warmer dan gewoon en er hing een vreemde geur. Terwijl Josien nog bezig was haar mantel uit te trekken, verdween haar vader achter

de slaapkamerdeur van haar ouders. Josien was nog bezig aan de laatste haak van haar jas, toen iemand van achteren de armen om haar heen sloeg en haar een stevige zoen gaf.

Het was juffrouw Truus, de wasvrouw, die er ook al zo vreemd uitzag in een witte gesteven verpleegstersschort. Ze trok Josien mee naar de huiskamer, terwijl zij het verbouwereerde meisje beduidde te zwijgen. En wat stond daar?

Een wieg!

'Kom eens hier, Josientje,' zei juffrouw Truus en sloeg de gordijntjes opzij. Toen zag Josien de kleinste baby die ze ooit gezien had, met een klein verfrommeld gezichtje en nog volkomen verse, door nog niets geraakte, iemand van binnen aan het huilen makende oogjes. Op zijn duim zuigen kon hij al, hij maakte kleine smakgeluidjes.

'Dit is het broertje, dat je vanmiddag gekregen hebt. Gelukkig dat ik thuis was en laat ik nu net voor iemand deze verpleegstersschort gewassen hebben, ik kon zó gaan helpen.'

Onderdehand was Josien's vader zachtjes binnengekomen.

Samen keken ze nu een poos naar het nieuwe kindje.

'Dit is het nu, wat moeder en ik hoopten, maar

waarover moeder nog niet durfde spreken omdat ze bang was, dat dit geluk niet echt waar zou worden. Het broertje, waar je al die jaren zo erg naar hebt verlangd. Ik wist het wel, mijn lieve, oudste dochter. Nu is het er. Gelukkig was juffrouw Truus in de buurt om te helpen tot de zuster komt.'

Josien streelde de wang van het broertje met een voorzichtige vinger, liep geduldig mee met haar vader om haar moeder een kus te brengen, maar dan rukte ze zich los en holde de trappen op, de trap van grijze steen, de trap met de rode loper en de leuning van goud, die met de grijze loper, die van groene cocos en die van ruw hout en de wit glimmende tot

ze eindelijk haar zolder had bereikt. Op de tree voor het raam ging ze zitten, te vervuld van gevoel dan dat ze iets kon denken. Toen begon ze eerst eens lekker uit te huilen, niet uit verdriet, hoor, maar omdat alles zo vreemd was. Het aapje had haar verlaten, maar nu het broertje er was leek het alsof het lang geleden was, dat ze het diertje had weggebracht. Daarna begon ze het speelgoed op te pakken, dat daar nog altijd stond: de olifant, de giraffe, de zeehond, de parkieten. Ze ruimde een plank uit in de kast en legde al die mooie dingen daar behoedzaam op, voor het broertje, als het wat groter was geworden om ermee te spelen. Dan ging ze voor het open raam staan, waar de duiven roekoeden op het nest.

Wat had vader ook weer gezegd? Lieve, oudste dochter. Dat was zij geworden en ze wou echt goed voor het broertje zorgen.

Het leek wel een beetje, dit gevoel, op dat, wat ze ondervond wanneer de juffrouw op school haar een nieuw schrift gaf.

Het oude met de foute letters en inktvlekken en vergissingen en mislukte tekeningen was dan vergeten, maar met het schone papier begon alles helemaal opnieuw. Ze knikte eens naar het Drostemannetje, dat voortaan maar een vriendje voor het

broertje moest worden en ging naar beneden om nu eens op haar gemak de baby te bekijken en te vragen of ze misschien juffrouw Truus mocht helpen. Maar er was geen juffrouw Truus meer, maar een nieuwe verpleegster.

‘Kijk, ben jij nu de oudste dochter?’ vroeg deze zuster. ‘Dat is mooi, dan kun jij me helpen door te zeggen, waar alles ligt.’

En toen hoorde ze haar broertje voor het eerst huilen.